

Locale Belangen

Orgaan van de Vereeniging voor Locale Belangen

Verschijnt den 1sten en 16den van elke maand.

De Vereeniging is opgericht in 1913 en als rechtspersoon erkend bij Gouvernements Besluit d. d. 31 Juli 1922, No. 75. Zij stelt zich ten doel, de ontwikkeling van het gewestelijk en plaatselijk zelfbestuur en de algemeene belangen van locale raadsressorten te bevorderen.

Commissie van Redactie:

F. W. M. KERCHMAN, G. de RAAD, R. SLAMET.

Redactie-Secretaris: Mr. M. D. de JONG.

Redacteur voor lokaal-technische aangelegenheden: J. J. G. E. RÜCKERT.

Vaste medewerkers: E. J. EGGINK, Gerard JANSEN, J. MOL.

Opneming van een stuk beteekent niet dat de Redactie zich met den inhoud vereenigt.

Stukken den Secretaris betreffende te zenden aan den Heer G. de Raad, Karrenweg, Semarang, die betreffende den Penningmeester aan den Heer F. W. M. Kerchman te Semarang. Alle voor de Redactie bestemde stukken te zenden aan den Redactie-Secretaris Mr. M. D. de Jong, Kintelan 1^b, Semarang.

Contact Gemeentebestuur en Inheemsche Bevolking.

Een repliek.

In Locale Belangen van 1 Februari j.l. werd overgenomen een stuk van een „ingezetene” van de Gemeente Bandoeng over bovengenoemd onderwerp kort te voren verschenen in het Algemeen Indisch Dagblad „De Preangerbode”. In dat stuk wordt in het kort gepleit voor een intensievere bemoeienis van de Gemeentebesturen met de Inheemsche Bevolking, met de Inheemsche bevolkingsaangelegenheden dus, en wordt als middel om daartoe te geraken aangeraden o. m. de oprichting in de verschillende stadsgemeenten van een „bureau voor Inlandsche zaken”. Bij het overnemen in Locale Belangen van dit stuk teekent de redactie aan, dat de heer R. Slamet, Wethouder der Gemeente Semarang, zich bereid had verklaard in dat blad uiteen te zetten „de wijze waarop dit contact in Semarang gezocht wordt”. Daar de redactie, zeer terecht, meende, dat uiteenzettingen als deze zeer verhelderend zouden kunnen werken, deed zij een beroep op die lezers van het Orgaan die in staat zijn mededeelingen te doen omtrent de in andere gemeenten op dit punt bereikte resultaten en de daar gevolgde werkwijze.

Nu de toegezegde bijdrage van den heer Slamet intusschen in het nummer van 1 Maart j.l. is verschenen, zou ik gaarne mijnerzijds enkele opmerkingen over het onderwerp in kwestie ter overweging willen aanbieden.

Er wordt in de laatste 8 á 9 jaar nogal geschermd met de woorden „Inlandsche zaken” in de gemeentelijke huishouding. Om de waarde van deze aanduiding goed in het oog te vatten zal ik U terugvoeren tot de bakermat van het nu alom verbreide denkbeeld van afzonderlijke behartiging van Inlandsche zaken, dat is een beslissing van den Gemeenteraad van Bandoeng van 1921 tot oprichting, als onderdeel van de Gemeente Secretarie, van een afdeeling voor Inlandsche (en Chineesche) zaken. Chef van deze nieuwe afdeeling dan werd een voormalig raadslid dat, toen hij nog zitting in den raad had, steeds had aangestuurd op het nemen van een beslissing in deze richting. Maar hoe dit zij, de nieuwe afdeeling was er en al moest de chef zich tevreden stellen met een eenigszins bescheidenere bezoldigings-regeling dan hij-zelf, nog raadslid zijnde, had voorgesteld (f 700,— tot f 1.400,— per maand), men kon aan het werk gaan. De geestdrift waarmede wij menschen een nieuwe taak, die ons bovendien lief is, plegen aan te vatten, ontbrak ook hier niet en in de eerste weken werd, onder supervisie van de aan bedoelden chef toegevoegde „Commissie voor Inlandsche en Chineesche zaken” waarin, behalve enkele Europeesche leden van den raad, vooraanstaande Inheemsche raadsleden zitting hadden, druk vergaderd.

Veel verder dan vergaderen kwam men echter voorshands niet, althans vond de toenmalige burgemeester van Bandoeng, van wien een der meest sprekende karakter-trekken was dat hij een ondernomen arbeid gaarne met voortvarendheid zag aangepakt en tot een goed resultaat gebracht, in den gang van zaken tot dusver gevolgd, aanleiding om voor te stellen den chef van deze afdeeling te doen vervangen door ondergeteekende.

In Februari 1923 aanvaardde ik de leiding van deze afdeeling, mij opgedragen naast eenig ander werk ter secretarie van ondergeschikten omvang. Aan mij werd toegevoegd o. a. een kommies van Inheemschen landaard, zoon van een regent, van aanleg een vooruitstrevend en verstandig man en uiteraard tot in bijzonderheden op de hoogte van het leven en de gebruiken van het Inheemsche deel onzer samenleving.

Als ik dit relaas van de plaats gehad hebbende feiten hier memoreer, dan moet ik allereerst zeggen, dat mij al aanstonds bleek, dat van een „voortbouwen” op den arbeid van mijn voorganger geen sprake kon zijn om de eenvoudige reden, dat er in de verlopen maanden, in het belang van de Inheemsche bevolking, zoo goed als niets verricht was. Deze bevinding bevreemdde mij te meer, aangezien van het kunnen en willen van dezen ambtenaar, een gepensionneerd Assistent-Resident, dus een deskundige op dit terrein, groote verwachtingen waren gekoesterd, zij het dan ook dat hij die verwachtingen, nog raadslid zijnde, niet had nagelaten op te wekken. Laat ik hier echter billijkheidshalve dadelijk aan toevoegen, dat de schuld van deze povere resultaten gedeeltelijk van zakelijken aard was en

gezocht
dat te b
denkbeeld

Voordat
vastlegger
Belangen
Ik const
geeft aan
in een afz

Toen il
goed mog
overleg m
ik daartoe
dan gebr
kampongs,
deze verga

besturen
Als de co
in elkaars
belangstell

of andere
als de ton
aan gene

Tot onze
dat, zelfs

zonder dat
die door e

en aan de
voor het d

kelde zich
elementen,
om aan hu

uiting te g
heven — gr
etc. etc. a

uitheemsch
Toen de
alleen reed
ziel onder
gebracht,
kwam te e

gezocht moest worden in de eigenaardige moeilijkheden van het terrein dat te bewerken viel; op dit feit zal ik straks bij de bestrijding van de denkbeelden van den heer Slamet nadruk leggen.

Voordat ik echter verder ga kunnen we dus wel met zooveel woorden vastleggen, dat de denkbeelden waarvoor de heer Slamet het in Locale Belangen opneemt, van *Bandoeng* uit hun weg naar elders hebben gevonden. Ik constateer dit uitdrukkelijk, omdat dit feit mogelijk eenige autoriteit geeft aan mijne opvattingen omtrent het nut van een actie voor de behartiging, in een afzonderlijk verband, van de Inlandsche en Chineesche zaken.

Toen ik dus in 1923 mij voor deze taak gesteld zag, heb ik die zoo goed mogelijk trachten te vervullen. In de allereerste plaats begon ik, in overleg met de commissie, met het houden van volksvergaderingen en koos ik daartoe uit de meest volkrijke kampong-centra. Ter tafel werden daar dan gebracht onderwerpen van kampongzorg zooals waterleiding in de kampongs, rioleering, het rooiwezen enz. Dank zij de ruime publiciteit van deze vergaderingen in de Inlandsche bladen, de medewerking van de dessa-besturen enz. was op deze koempoelans de opkomst zeer bevredigend. Als de commissie zich achter de strijkplank of achter twee strijkplanken in elkaars verlengde, had opgesteld, dan gebeurde het niet zelden, dat de belangstellende menigte haast uit de uiterste omwanding van de balé-dessa of andere vergaderruimte puilden, zóó groot was de opkomst. Al aanstonds, als de tongen los kwamen, bleek echter dat het *gehalte* van het gesprokene aan gene zijde, geenszins aan deze uiterlijke belangstelling evenredig was. Tot onze groote verbazing en teleurstelling gebeurde het meerdere malen, dat, zelfs bij een goede leiding der vergadering, uren werden verpraat zonder dat ook maar zijdelings op de aan de orde gestelde onderwerpen, die door een Inheemsch lid van de Commissie populair werden ingeleid en aan de orde gesteld, werd ingegaan, niettegenstaande deze onderwerpen voor het dessa-leven van uitermate veel belang waren. Al spoedig ontwikkelde zich deze practijk, dat de vergaderingen door enkele ontevreden elementen, die op elke bijeenkomst trouwe gasten waren, werden gebruikt om aan hun afkeer van alle gezag en dus ook van het gemeentelijk gezag, uiting te geven. Men wilde — en dit werd op hoogen toon tot eisch verheven — gratis water, geen bouw- en woningtoezicht, gratis begraven etc. etc. alles op de bekende gronden, dat het Europeesch gezag hier uitheemsch is.

Toen de commissie inzag, dat op deze wijze niet kon worden voortgegaan, alleen reeds omdat aldus doende de goede elementen, de eenvoudigen van ziel onder de vergaderenden, op een geheel verkeerd spoor zouden worden gebracht, werden deze bijeenkomsten voor enkele maanden gestaakt. Men kwam te eer tot dit besluit omdat gebleken was dat op deze vergaderingen

door rustige en te goeder trouw opgekomen belangstellenden zoo goed als nimmer een klacht werd vernomen over de werking van de gemeentelijke diensten in de kampongs of over andere door de Gemeente genomen maatregelen.

Intusschen werd in de commissie overwogen langs welke andere wegen het doel: contact krijgen met de Inlandsche bevolking zou kunnen worden bereikt. Men was n.l. nog steeds van opinie dat uit het vinden van dit contact een nuttig effect geboren zou kunnen worden, al werd reeds toen door enkele leden verklaard dat de proef op de som die zoo juist genomen was, hun eenigszins had teleurgesteld. Toen reeds werd er, zij het ook schuchter, — zooals het méér gaat als men voor het eerst een begin van twijfel voelt opkomen aan de juistheid van een theorie die nog kort te voren boven elke discussie of bedenking verheven scheen — door enkele leden getwijfeld aan het juiste inzicht van den heelen opzet en de schepping van een afzonderlijk orgaan voor de behartiging van Inl. (en Chineesche) zaken. Een enkeling in de commissie vroeg zich af: zijn we wel op den goeden weg en moet *onder meer* ook uit het absoluut negatieve resultaat van den arbeid van den vorigen chef van deze afdeling, niet worden vastgesteld dat ons inzicht in deze zaak „ten principale” onjuist is? Maar daar de opmerkingen van deze strekking in de commissie niet anders dan terloops werden geplaatst, konden deze geen invloed uitoefenen op het principe waarvan de commissie meende voorshands te moeten blijven uitgaan: het contact zoeken met de bevolking.

Daar voorloopig, om de tweeërlei redenen hiervoor vermeld, niet meer gedacht kon worden aan het beleggen van groote koempoelans, werd besloten eens per week bij toerbeurt in de verschillende kampongs een spreekuur te houden. Aan dit spreekuur dat in de morgenuren zou worden gehouden, zou dan in zoo ruim mogelijke mate in de betrokken kampong bekendheid worden gegeven.

Deze opdracht werd door mij met ingenomenheid ontvangen. Persoonlijk stond ik sympathiek tegenover dezen arbeid en had ik mij ook in de commissie verklaard voor doorzetting van de proef. Kort voor het eerste spreekuur schreef ik in de „Kaoem Moeda” en in de „Sin Po” een stukje waarin de bedoeling van dit spreekuur werd uiteengezet en waarin werd opgewekt klachten en verzoeken ter aangeduide plaatse vóór te brengen. Deze opwekking werd nog eens herhaald in een groote advertentie in die bladen, terwijl van wege de commissie aan de dessa-autoriteiten werd verzocht aan deze spreekuren in hun ressort een zoo groot mogelijke bekendheid te geven.

Alles voor dit spreekuur, dat zou worden gehouden in de kantoortjes van de gemeentelijke Inlandsche bevolkings-controleurs in de kampongs, dus in een bekend centrum van de Inl. samenleving, was dus goed voorbereid.

Wie verk
niemand a
commissie
doorgebr
langens o

Door d
koempoela
voortgezet

Er heef
Inlander o

De con
adviseerde
probeer
resultaat
wachting.

die ze ge
maar daa
gedood. E
hadden o
kwamen z
en opvatti
commissie

Om kort
gezet en d
Java — een
besluiten

Ik weet
zijn, maar
dat het w

Rijk aan
en bevre
„ingezet
die geens
Bandoeng
mogelijk
eenvoudig
voormalige
als hij zeg

„Het is
intensiveeri

Wie verklaart dan ook onze verbazing toen zich op dit eerste spreekuur *niemand* aanmeldde? In de voorgalerij opgesteld, hebben de voorzitter der commissie, ondergeteekende en de Inlandsche assistent, een goede 1½ uur doorgebracht zonder dat iemand zich met klachten of inlichtingen of verlangens over den drempel dezer bescheiden woning waagde!

Door dit resultaat nog geenszins ontmoedigd — immers op de groote koempoelans had het *gestroomd*! — hebben we de proef in nog zes desa's voortgezet echter met hetzelfde resultaat.

Er heeft zich op deze tien spreekuren door ons gehouden *niet één Inlander of Chinees aangemeld*!

De commissie, met dit absoluut negatieve resultaat in kennis gesteld, adviseerde daarop de spreekuren voorshands te staken en het nog eens te probeeren met de groote koempoelans. Hieraan werd gevolg gegeven. Het resultaat van deze poging bleef evenwel ook ditmaal ver beneden de verwachting. Wel werden deze bijeenkomsten niet meer bezocht door lieden die ze gebruikten voor het voeren van propaganda voor hun beginselen, maar daarmede bleek ook elke belangstelling voor deze vergaderingen gedood. Er verschenen voortaan een tien of twaalf menschen die het dikwijls hadden over erfenis-kwesties, familie-aangelegenheden etc. Mogelijk ook kwamen zij er uit een gevoel van deernis met onze consciencieuze houding en opvatting van het geval — aan de „groene tafel” zat n.l. de geheele commissie plus de directeur van publieke werken en bouw- en woningtoezicht!

Om kort te gaan waren ook deze bijeenkomsten — de laatste werd voortgezet door den heer O. Soebrata, thans lid van Gedeputeerden in West-Java — een volslagen mislukking, wat voor de commissie aanleiding was te besluiten met deze wijze van werken niet verder te gaan.

Ik weet niet zeker of later nog bijeenkomsten in de kampongs gehouden zijn, maar wel weet ik dat men ook in de commissie tot de overtuiging kwam, dat het werken volgens deze principes tot onvruchtbaarheid gedoemd was.

* *

Rijk aan deze ervaringen behoef ik niet te zeggen met hoeveel verbazing en bevreemding ik het in den aanhef van dit opstel bedoelde stuk van „ingezetene” in „de Preangerbode” heb gelezen. Hoe komt deze scribent, die geenszins op de hoogte blijkt te zijn van hetgeen er in de Gemeente Bandoeng op het gebied van „Inlandsche Zaken” te doen is geweest en mogelijk nog te doen is, aan dit opgeschroefde verhaal? Hij repeteert eenvoudig wat jaren geleden werkwijze was en deelt dan de rol van de voormalige commissie toe aan den wethouder van „Inlandsche zaken”. En als hij zegt:

„Het is daarom goed ingezien van den inheemschen wethouder om, ter intensivering van het contact tusschen het gemeente-bestuur en de inheem-

sche bevolking, sinds ongeveer medio 1927 eens per week een soort van spreekuur in den namiddag in het centrum der inheemsche samenleving te houden. In verband met het voorgaande behoeft het geen verwondering te wekken, dat die spreekuren al heel spoedig deden denken aan een klachtenbureau. Bij het aanhooren der klachten — gegrond, dan wel vermeend — werd de grootst mogelijke voorzichtigheid betracht. Dit ter voorkoming van eventueele teleurstellingen. Toezeggingen op losse gronden werden strikt vermeden. In den regel werden de klachten bedaard aangehoord en in een daarvoor bestemd registertje geboekt ter doorzending voor de verdere behandeling aan den betrokken dienst. Na onderzoek werd het resultaat in een volgende bijeenkomst bekend gemaakt."

Dan kan ik, als insider, verklaren, dat van dit verhaal geen woord waar is. Immers bij het gemeentebestuur of bij de diensten, werden nimmer klachten, afkomstig uit het „registertje", ingebracht. De Bandoengsche Inlandsche Wethouder, de heer Darnakoesoema, zal dit ongetwijfeld *lgarne willen bevestigen*.

Overigens zal ik niet trachten den verderen inhoud van het stuk in de Preangerbode te weerleggen. Het wemelt van onjuistheden en verkeerde voorstellingen die de schrijver klaarblijkelijk noodig heeft om voor zijn ideaal: een bureau voor Inlandsche zaken, een gunstige stemming te vinden. Want geschraagd door feiten die rechtstreeks *op de ervaring* berusten en zich niet laten vervormen tot pasklare argumenten in een betoog waaraan een zeer bepaalde tendenz ten grondslag ligt, is het heele denkbeeld van een afzonderlijke behartiging van Inlandsche belangen in het gemeenteverband terstond veroordeeld. Die ervaring heeft men — naar ik meen — intusschen in Batavia ook opgedaan.

Staat dit voor mij vast, dan is voor mij het betoog van den heer Slamet van zeer geringe waarde. Immers deze doet weinig anders dan den schrijver in de Preangerbode op den voet volgen en deze, op zijn beurt, heeft zich bepaald tot een poging om een mummie, sedert eenige jaren bijgezet in de galerij van onuitvoerbare ideeën en idealen, nieuw leven in te blazen.

Veel meer zal ik van het stuk van den heer Slamet niet zeggen. Zijn betoogtrant, die min of meer los is van een vaste basis die gevonden wordt in een bezonken oordeel en zin voor werkelijkheid, vormt op zich zelf reeds een ernstig bezwaar voor het voeren van een zakelijke gedachtenwisseling.

Mijn conclusie is dus dat het uitgangspunt, dat er ruimte zou zijn voor een afzonderlijke behartiging van Inlandsche belangen, onjuist is. En de ervaring te Bandoeng heeft dat in de laatste jaren op frappante en typische wijze bevestigd. Er is vermoedelijk in Indië geen gemeente die zich zoo intensief bezig houdt met de bemoeienissen in de kampongs als Bandoeng. Ik vraag mij af wat men onder Inlandsche zaken eigenlijk verstaat. Is een

reclame
categor
een Com
sie in d
jaar gele
geven d
de riole
zaak? I
en als
bebouwi
ook aan

Zoo k
stratie g
Inlandsch
van zich
zin dat
roepen.

gebrek
decentra
weinig c
lieden z
er ruimt
zelfde r
tiging va

En da
denkbeel
raden n
om te
bevolkin
B a n d o

Ge

De on
een toen
bied, ma
huishoud
besturen

Op de
de groo
Gezondh

reclame van een Inl. auto-bezitter een *Inlandsche* zaak? Neen, welnu, welke categorie van zaken blijft er dan over? In Bandoeng bestaat inderdaad nog een Commissie voor Inlandsche en Chineesche zaken al heeft deze commissie in de laatste kwartalen weinig van zich doen hooren. Een goede twee jaar geleden werd aan deze Commissie, naar ik me herinner, in advies gegeven de ontwerp-verordening die moest worden ingevoerd met het oog op de rioleerings-werkzaamheden. Maar was dat wel een specifiek Inlandsche zaak? Ik meen van niet. De juridische kant van het ontwerp domineerde en als straks de rioleering zich ook zal uitstrekken over de Europeesche bebouwing dan zullen diezelfde eigendomsbeperingen en diezelfde lasten ook aan den Europeeschen bewoner c. q. eigenaar worden opgelegd.

Zoo kom ik er toe te zeggen, dat men in de Indische gemeente-administratie goed zal doen het denkbeeld van een afzonderlijke behartiging van Inlandsche zaken, als een insluipsel van een onjuisten gedachtengang, verre van zich te bannen. *Er zijn geen Inlandsche zaken* althans niet in dezen zin dat het noodig zou zijn daarvoor een heele organisatie in het leven te roepen. En ik vind het zelfs bedroevend en min of meer een bewijs van gebrek aan traditie — wat men in de Hollandsche vakbladen de Indische decentralisatie wel eens verwijt — dat er over een zaak als deze met zoo weinig ondergrond en wezenlijken inhoud, overigens door goed bedoelende lieden zooveel kan worden geschreven en gepraat. Als men volhoudt dat er ruimte is voor een bureau voor Inlandsche zaken, dan kan men met het zelfde recht beweren dat er ook een bureau moet komen voor de behartiging van Europeesche zaken.

En dan zou ik ten slotte nog willen vragen of de voorstanders van de denkbeelden van den heer Slamet de Inlandsche vertegenwoordiging in de raden niet een beetje onderschatten. Is die er per slot van rekening niet om te getuigen voor de belangen en het wel en wee van de Inheemsche bevolking?

Bandoeng.

D. C. VERMAZEN.

Gemeentelijke Bureaux van Statistiek in Ned. Indië.

De ontwikkeling van het Gemeentewezen heeft de steden niet slechts een toename van inwoners gegeven en soms vergrooting van het grondgebied, maar ook de verhoudingen schier op elk gebied van de Gemeentelijke huishouding in wezen gecompliceerder gemaakt en de taak der Gemeentebesturen in den grond veranderd.

Op den voorgrond van het Gemeentelijk leven staan tegenwoordig overal de groote openbare Bedrijven der stad, inrichtingen voor de Openbare Gezondheid, Bouw- en Woningwezen, Verkeer, Arbeidswezen etc.

Geleidelijk aan hebben zich de Gemeenten ontwikkeld vanaf de primitiefste Gemeentetaak: armwezen, onderwijs, brandweer, straataanleg, straatreiniging, straatverlichting, begraafplaatsen, rioleeringswezen etc., tot de meest moderne bedrijven en instellingen.

De talrijke vraagstukken op sociaal-oeconomisch en technisch gebied, een gevolg van de geweldige uitbreiding, die de Gemeenten en hare administratie de laatste jaren hebben ondergaan, vragen met steeds meerder klem om beantwoording en afdoening. Het zijn juist deze vraagstukken, welke het besturen eener moderne Gemeente zoo uiterst moeilijk maken.

Het is welhaast niet mogelijk om al deze problemen en haar groote verscheidenheid voldoende te beheerschen, zonder de noodige kennis en voorlichting over de toestanden en feiten, zooals deze zich achtereenvolgens hebben ontwikkeld.

Meer dan ooit is er voor de bestudeering van de groote vraagstukken, welke aan de orde zijn, en voor het nemen van de vele en diep ingrijpende maatregelen, welke de tijdsomstandigheden eischen, behoefte aan betrouwbare gegevens omtrent maatschappelijke toestanden en verhoudingen.

Het is een niet te loochenen feit, dat in verschillende Gemeenten de behoefte aan statistisch materiaal steeds nijpender wordt.

„In dem schwierigen Fahrwasser einer Groszstadt“, — aldus verklaarde *Landsberg*, „kann eine neuzeitliche Stadtverwaltung nur dann den rechten Kurs steuern, wenn sie die orientierenden und kontrollierenden Hilfsmittel zur Verfügung hat, welche ihr die Städtestatistik an die Hand gibt.“¹⁾

Steeds meer en meer is men bij de behandeling en afdoening van belangrijke stukken aangewezen op statistische gegevens, voor de verstrekking waarvan een Statistisch Bureau het meest aangewezen instituut is.

Het groote nut, dat een Statistisch Bureau voor een Gemeente kan hebben, bestaat wel hierin, dat dit een bij uitstek geschikt orgaan is om over tal van sociaal-oeconomische vraagstukken, waarvan de beantwoording aan het Gemeentebestuur is opgedragen, licht te verspreiden, althans die gegevens aan te dragen, waardoor een beter inzicht over tal van zaken en toestanden verkregen wordt.

Door meerdere en diepere kennis van Gemeentezaken, waaraan het Statistisch Bureau krachtig helpt medewerken, zullen ongetwijfeld op de Gemeentelijke Begrotingen jaarlijks aanzienlijke sommen bespaard kunnen worden. Het is goed hierop eens den nadruk te leggen. Want geen efficiency zal kunnen doorwerken, indien goede en ware Statistieken ontbreken. Zonder deze is het niet wel mogelijk evenwicht van inkomsten en uitgaven te verkrijgen.

¹⁾ Zie zijn Openingsrede op de 25e. Conferentie van Duitsche Gemeente-Statistici.

Voor
een ste
het wel:

Op l
komen
uiteinde
met bet

Een
eens de

Nog
onder d
dit Bur
daaraan
heeft te

De t
Prof. V
naar ik
satorisc

Van
Statistie

Prof
herhaalt
voor de

Prof. I
groote
Rijkssta

Ook
en de
gebied
op de
kunnen

In 19
Amster
een pli
vankelij
te rich
handeli

Ook
tot reor

¹⁾ Ha

²⁾ G.

Voor een actieve Gemeentepolitiek is de Statistiek onontbeerlijk. Welk een steun kunnen de Gemeenten in haar streven om door sociale werken het welzijn der stad te bevorderen, niet verkrijgen van Statistische Bureau's.

Op het Statistisch Bureau, als centraal punt in het Gemeentelijk beheer, komen niet alleen alle draden van het Gemeentewezen en hare Administratie uiteindelijk samen, maar elk sociaal- en economisch gebeuren, in het bijzonder met betrekking tot de Gemeente, heeft de aandacht van dit bureau.

Een goed functioneerend Statistisch Bureau wordt dan ook terecht wel eens de vraagbaak genoemd eener actieve Gemeentelijke beheerspolitiek.

Nog te weinig wordt blijkbaar ingezien, dat het Bureau van Statistiek onder de Gemeentelijke Instellingen een voorname plaats bekleedt en dat dit Bureau, mede in verband met het wetenschappelijk karakter, dat daaraan moet worden toegekend, een zeer bijzondere en speciale taak heeft te vervullen.

De taak van een Statistisch Bureau is een veelzijdige. Het is, zooals *Prof. Van Gelderen*, het Hoofd van den Statistischen Dienst in Ned. Indië, naar ik meen, eens terecht heeft opgemerkt, — een taak, zoowel van organisatorischen, als van technisch-statistischen en statistisch-economischen aard.

Van verschillende zijde is het nut der Gemeentelijke Bureau's van Statistiek in het licht gesteld.

Prof. Verrijn Stuart, de organisator der Nederlandsche Statistiek, heeft herhaaldelijk de aandacht op de groote waarde van de Statistische Bureau's voor de Gemeente Administratie gevestigd. En nog niet lang geleden heeft *Prof. Methorst* te dien aanzien opgemerkt: „Ik wenschte wel, dat in elke groote Gemeente een Statistisch Bureau bestond, ook in het belang der Rijksstatistiek. ¹⁾

Ook wijlen *Mr. Falkenburg*, de eerste Directeur van het Statistisch Bureau en de latere Gemeente Secretaris van Amsterdam, weins autoriteit op het gebied der Statistiek algemeen wordt erkend, heeft herhaaldelijk gewezen op de groote beteekenis, die de Statistische Bureau's voor de Gemeente kunnen hebben.

In 1905 schreef *Dr. Van Zanten*, de tegenwoordige Directeur van het Amsterdamsche Bureau van Statistiek, reeds: „Het komt ons in onzen tijd een plicht van elke Gemeente van eenigen omvang voor om, zij het aanvankelijk op bescheiden schaal, een speciaal Bureau voor haar Statistiek op te richten. Zij zal zien, dat zij daardoor ongekende voordeelen bij de behandeling der zaken krijgt, die haar het werk vergemakkelijken”. ²⁾

Ook de Centrale Commissie voor de Statistiek juichte in haar rapport tot reorganisatie der ambtelijke Statistiek in Nederland op 18 November 1902

¹⁾ Haagsch Maandblad 1925.

²⁾ G. B. Jaarg. No. 1 pag 39.

uitgebracht aan den Minister van Binnenlandsche Zaken, de oprichting van de Gemeentelijk Bureau's van Statistiek, vooral in groote steden, zeer toe. Zelfs werd hun daartoe een rijkssubsidie in uitzicht gesteld.

In het buitenland, in het bijzonder in Duitschland, Italië, Oostenrijk, is er geen Gemeente van eenige beteekenis, of zij heeft haar Statistisch Bureau, terwijl in andere landen toch minstens de hoofdsteden een dergelijk Bureau hebben. Overal waar een Statistisch Bureau is gevestigd, heeft dit krachtig medegewerkt tot een nieuwe bloeitijd van het Gemeenteleven. Het is algemeen bekend dat deze Bureau's op de ontwikkeling der moderne steden grooten invloed hebben gehad.

Allerwege wordt, en voor hem die de vakliteratuur voortdurend volgt, kan dit niet onbekend zijn gebleven — in onzen tijd bij een modern stedelijk beheer op het Statistisch Bureau gesteund, of het betreft den Statistischen grondslag van een nieuwe belasting, de oprichting van een Arbeidsbureau, de instelling van een Ziekenhuis, de verbetering der Woningtoestanden etc., overal moet eerst het Statistisch Bureau het materiaal verschaffen.

Uit het voorgaande blijkt voldoende, welke beteekenis aan het Statistisch Bureau in onze huidige maatschappij met hare moderne instellingen en bedrijven dient te worden toegekend.

Het Statistisch Bureau zal in de toekomst hoe langer hoe meer het aangewezen lichaam zijn, om de gegevens te verschaffen, die onmisbaar zijn voor elken sociaal en economischen maatregel. Op dit laatste vestigde *Prof. Methorst*, de Directeur van het Rijksbureau, in zijn artikel verschenen in het Haagsch Maandblad van 1925, reeds de aandacht.

Heeft dus een Statistisch Bureau voor de Gemeente groote beteekenis, ook op ander gebied kunnen deze instellingen zeer nuttig werk verrichten.

De Statistiek komt niet alleen in aanraking met alle takken van dienst der Gemeentelijke huishouding en wordt geplaatst voor de meest uiteenlopende maatschappelijke vraagstukken, maar zij verleent ook op het gebied van verschillende wetenschappen hare medewerking. Immers, de Statistiek verleent hare hulp aan tal van wetenschappen, die behoefte hebben aan kennis der massa (Bevolkingsleer, Staathuishoudkunde, Geneeskunde, Biologie, Anthropologie, Sociologie, Bedrijfshuishoudkunde etc.). Voor al deze wetenschappen doen zij de onderzoekingen, welke zij noodig achten en menig Statistisch Bureau kan ten deze op belangrijke resultaten wijzen.

Prof. Verriijn Stuart wijst in dit verband o. a. op de belangrijke onderzoekingen van het *Berlijnsche Statistisch Bureau* over het verband tusschen de wijze der zuigelingenvoeding en de kindersterfte, en op de door het *Budapester Bureau* bewerkte Statistieken, nopens het verband tusschen welstand en infectieziekten. In Nederland mogen wij o. a. wijzen op het *Amsterdamsche Bureau* met zijn onderzoekingen over werkloosheid, het

kanker
publica
vakkun

Seut

„Die g
unterge
historis
die in

Het
blijft e
betoog
werkza

Aan
van ge
Markth
bemida
waarva

Het
kunne
bevoeg
grote
den ze
moet
een so
te bev

Ver
dat al
het S
der a
efficie
noodz
werkin

Ook
Imme
moet
der o

Op
raadza
worde

1) Zi
und Zi

kankervraagstuk, de kosten van het levensonderhoud etc. etc. en wiens publicaties in stijgende mate de aandacht trekken, niet het minst van vakkundigen.

Seutemann zegt, doelend op deze Gemeentelijke Instellingen terecht: „Die groszen statistischen Aemter sind, schon wegen des groszen ihnen untergestellten Beobachtungsgebietes, vorzugsweise mit bestimmten groszen, historisch überkommenen Aufgaben beschäftigt. Nicht so bei der Statistik, die in enger Fühlung mit der Verwaltung steht”.¹⁾

Het eigenlijke terrein der Gemeentelijke Bureaux van Statistiek is en blijft echter de Gemeente. Binnen die grenzen kunnen, zooals *Prof. Methorst* betoogd, deze Bureaux prachtig pionierswerk verrichten en uiterst nuttig werkzaam zijn.

Aan zulk een Bureau zou b. v. kunnen worden opgedragen, het verzamelen van gegevens over: *Bevolking, Onderwijs, Armwezen, Financiën, Belastingen, Marktwezen, Bedrijven, Kampongwezen, Grond- & Woningzaken, Arbeidsbemiddeling, Industrie, Handel, Verkeer, Gezondheidswezen*, en al die gegevens, waarvan de kennis voor de Gemeenten nuttig en noodzakelijk wordt geacht.

Het is duidelijk, dat een dergelijk Bureau, wil het zijn taak naar behooren kunnen verrichten, naast een goede personeelsbezetting, tevens met bepaalde bevoegdheden dient te worden toegerust en binnen zekere grenzen een groote mate van zelfstandigheid behoort te worden toegekend. Krachtens den zeer specialen aard van het werk, dat dit Bureau heeft te verrichten, moet dit kunnen beschikken over voldoende vrijheid van handelen. Dat dus een soepele werkwijze, — mede om de zoo noodige actualiteit der statistiek te bevorderen, een eerste vereischte is, behoeft nauwelijks te worden betoogd.

Verder dient de administratie der Gemeente zoodanig te zijn ingericht, dat alle opgaven voor de statistiek automatisch verkregen en periodiek aan het Statistisch Bureau ter bewerking worden doorgezonden. Alle raderen der administratie moeten in elkaar grijpen, zoodat de grootst mogelijke efficiency op elk gebied wordt verkregen. De administratie dient van de noodzaak der statistiek doordrongen te zijn. Hierdoor zal een goede samenwerking tusschen deze beiden worden verkregen.

Ook voor de Administratie zelf is de statistiek van zeer groot belang. Immers, de Statistiek kan bevorderen dat fouten tijdig worden ontdekt. Zij moet dan evenwel ter hand genomen worden als een wezenlijk onderdeel der organisatie, waarvan zij de beoordeeling mogelijk moet maken.

Op één punt wenschen wij nog de aandacht te vestigen n.l.: het is raadzaam, dat klein worde begonnen en de werkzaamheden geleidelijk worden uitgebreid. Vooral in het begin, de jaren waarin de basis, de grond-

¹⁾ Zie zijn artikel in *Conrad's Jahrbucher* 1909: „Die Ziele der Statistischen Vergangs- und Zustandsbeobachtung, aangehaald bij *Verrijn Stuart*. Deel I pag. 123.

slagen voor den verderen uitbouw der Gemeentelijke Statistiek behooren te worden gelegd, zal eenvoud betracht dienen te worden. Op deze wijze zal het mogelijk zijn, dat na verloop van eenige jaren een behoorlijke statistiek is gevormd, die voor de Gemeenten van het grootste nut zal kunnen zijn.

Ten slotte moge het als een verblijdend teeken des tijds worden toegejuicht, dat bij de behandeling der Begrooting en bij vele belangrijke vraagstukken reeds in tal van Gemeenten uit den boezem van den Gemeenteraad stemmen opgaan, die wegens het ontbreken van statistische gegevens, welke voor de beoordeeling en een juiste beslissing noodzakelijk zijn, met klem op de tot standkoming eener statistiek aandringen.

Sommige Gemeentebesturen hebben het gemis eener behoorlijke Statistiek reeds lang ingezien en talrijke statistieken aangelegd om te komen tot beter inzicht en gedegen kennis van de velerlei problemen, waarvoor de stedelijke Overheid zich in onze sterk gecompliceerde maatschappij geplaagd ziet.

Wij kunnen niet anders dan dit zeer toe juichen. Immers, deze kennis is onmisbaar, wil men een oplossing vinden die geacht kan worden waarlijk afdoende te zijn.

Het voteeren onlangs door de Regeering van Ned.-Indië van een zéér aanzienlijk bedrag ten behoeve van hare Statistiek, getuigt, dat ook Harerzijds wordt ingezien, dat een behoorlijke statistiek voor de bevordering der economische welvaart, noodzakelijk is.

De Locale Raden, die als publiekrechtelijke lichamen de belangen der gemeenschap hebben te behartigen, welke voordeelen zouden ook zij niet kunnen verkrijgen door de Statistiek? Het ware te wenschen, dat het nut der Statistiek steeds meer algemeen werd ingezien en dat ook door de Locale Raden ten deze het voetspoor der Regeering werd gevolgd.

Tal van vraagstukken werden door de toepassing der Statistische methode reeds afdoende opgelost. Het statistisch feiten-materiaal, hoe dikwijls heeft dit niet geleid tot een helder inzicht? De Statistiek geeft ons een goed begrip van de zaak waar om het gaat. „Man hat behauptet, die Welt werde durch Zahlen regiert, das aber weisz ich” — aldus Goethe, „das die Zahlen uns belehren, ob sie gut oder schlecht regiert werde!”¹⁾ Inderdaad, getallen spreken een duidelijke taal.

Deze overtuiging moet ook Lassen, — een Deensch staatsman, hebben beziel, toen hij op het Statistisch Congres in 1907 te Kopenhagen, ten aanzien der Statistiek de merkwaardige woorden sprak: „Niets is beter in staat, dan die rijen cijfers om ons, tegelijk met de maatschappelijke ellende en onrechtvaardigheid, te wijzen den weg dien wij ter verkrijging van meer welvaart en gerechtigheid te begaan hebben”.

Deze woorden zijn waard te worden overdacht.

¹⁾ J. P. Eckermann, Gespräche mit Goethe, Berlin. pag 251.

In I
te doe
die in
gronds

Zon
sing v
Daaron
werken
Wel
eenige

So er

Met
der C
geme
De co
moelijk
niet is
finitiev
het na
hier te
daar h
bij de

Inde
zouden
had in
van st
jaren
Geme
tot wa
een af
drager
hebben

Ik g
heeft
taakve
volkor

In Ned.-Indië, met zijn talrijke problemen, valt nog zoo ontzaglijk veel te doen op sociaal-economisch gebied en het is juist de stedelijke Overheid, die in verband met het schoone beginsel, dat aan de Decentralisatie ten grondslag ligt, geroepen is, aan de oplossing daarvan mede te werken.

Zonder goede Statistieken zal echter geen afdoende verbetering of oplossing van welk maatschappelijk vraagstuk ook kunnen worden verkregen. Daarom is het zaak, dat de Gemeenten, vooral die, welke aan hare uitbreiding werken, vanaf den aanvang reeds groote zorg besteden aan hare Statistiek.

Welnu, moge de tijd niet ver zijn, dat Ned. Indië in elke Gemeente van eenige beteekenis zijn Statistisch Bureaux heeft!

Soerabaja,

KOSTERS.

De Financien der Locale Ressorten en haar Taak.

Met zeer veel belangstelling heb ik het „Overzicht van de werkzaamheden der Commissie voor de financieele verhouding tusschen het Land, provincies, gemeenten en andere locale ressorten”, bij den Volksraad ingediend, gelezen. De commissie is uit den aard der zaak onmiddellijk gestooten op de groote moeilijkheid, dat de taak tusschen de locale ressorten en het Land nog niet is verdeeld, waarmee de onmogelijkheid is aangetoond van een definitieve vaststelling van de financieele verhouding, die hiermee immers in het nauwste verband staat. Een tweede moeilijkheid gaf het feit, dat we hier ten opzichte van belastingheffing in een overgangsstadium verkeerden, daar het Land nog met tijdelijke opcenten werkt en de minimum-kwestie bij de inkomstenbelasting nog niet is opgelost.

Inderdaad staat dus de commissie voor een zeer moeilijke taak en we zouden het hebben kunnen billijken, wanneer zij de Regeering eerbiedig had in overweging gegeven te beginnen met de instelling van een commissie van staatslieden, die uit te maken zou hebben, hoe voor een groot aantal jaren de taak tusschen het Land, de Provincie, het Regentschap en de Gemeente verdeeld zal zijn. Want de commissie moet zich nu beperken tot wat er op het oogenblik aan de locale raden is overgedragen en daarnaast een afwisselend bedrag bepalen voor hetgeen het Land voor nog over te dragen werkzaamheden in directen en indirecten vorm nog zal te betalen hebben.

Ik geloof, dat de commissie met dit laatste een te zware taak op zich heeft genomen en een nuttelooze. Men moet namelijk niet vergeten, dat de taakverdeling tusschen het Land en de locale ressorten niet alleen niet volkomen is, maar dat ze een volslagen tijdelijke is en men de verhoudingen

nog maar kalmjes laat „worden”. Men weet feitelijk nog niet eens precies wat de provincie is en wat de lagere ressorten zijn en wat men ervan verwachten mag. Wat bijvoorbeeld is de provincie en wat het regentschap?

De provincie is opgericht om de centrale regeering een deel van haar taak op ongeveer elk gebied van inwendige zaken uit de hand te nemen, ze moet als het ware een eigen rijkje worden en heeft daardoor een geheel anderen aard dan de tegenwoordige Nederlandsche provincies bezitten. Haar aard komt meer overeen met dien van de vroegere provincies in het laatst der achttiende eeuw, toen zij haar souvereiniteit reeds hadden verloren, maar toch nog zooveel bevoegdheden bezaten, dat ze autonome deelen van het rijk bleven. De provincie van Java krijgt al meer het karakter van een Land en de taak van haar bestuur gaat alles omvatten wat tot heden het Rijk tot taak had, uitgezonderd die gedeelten daarvan, welke uit den aard der zaak in handen van het centraal gezag moeten blijven zooals het leger en de vloot, de justitie, het hooger onderwijs en dergelijke. Wanneer men geheel Indië in provincies zal hebben verdeeld, moet de taak van de departementen van algemeen bestuur en van vele der tegenwoordige diensten een geheel andere zijn geworden en een, die aanzienlijk minder omvattend moet wezen. Dat moest men eigenlijk thans al bemerken bijvoorbeeld het departement van landbouw, welks taak straks feitelijk zoo gering zal blijven, dat het niet de moeite waard is een afzonderlijk departement ervoor te bekostigen. Er zullen wel vele krachten zijn, die te dezer zake op behoud werken en die daarbij steun vinden in het feit, dat nog lang niet geheel het gebied van Indië in provincies is verdeeld, maar waar zoo langzamerhand steeds meer gedeelten van de taak al overgaan naar de provincie — zooals reeds is gebeurd met den Landbouwvoorlichtingsdienst en een aanzienlijken B. O. W. arbeid — daar neemt als vanzelf de beteekenis van het departement af. En waar afgaat en niet bijkomt, blijft ten slotte niet veel over! Dat moet ook, omdat anders deze bestuurshervorming een veel te kostbare zou worden. Met het onderwijs zal het evenzoo moeten gaan, ook de provincie zal ten deze een taak kunnen krijgen, zij het slechts ten aanzien van vakonderwijs, en de lagere ressorten zullen zeer zeker een aanzienlijke taak op onderwijsgebied op zich moeten nemen, vermoedelijk geheel het lager onderwijs en een deel van het middelbaar, zoodat de taak van het departement zeer aanzienlijk zal moeten verminderen en een deel der voor dezen dienstdak noodige gelden van het Land naar de locale ressorten overgebracht zullen moeten worden. Straks komt natuurlijk de kwestie van den pandhuisdienst, en hoe het zal gaan met den dienst der volksgezondheid, die bijvoorbeeld thans reeds door de gemeentebesturen voor hun ressort wordt opgevraagd. Enzoovort. Wil de regeering niet, dat de kosten der administratie zullen verdubbelen, dan zal ze ten deze radicaal op het reeds ingeslagen pad moeten voortgaan en zeer veel

moeten
kantore
bemerke
zullen o
dat de
worden
het oog

De p
staatkun
kunnen
groeper
deren,
nog ve
eilanden
beteeke
nog nie
nog van
beheer,
bestuur
ressorte
in zijn

Than
land en
een aa
financië
heeft al
straks,
is opge
voor p
ten leid
Met de
het zee
in de s
worden
te mak
nog ze
er zeer

Nu c
de cen

moeten overdragen, ten einde een merkbare bezuiniging op de centrale kantoren te kunnen doorvoeren. De belastingbetaler zal die moeten kunnen bemerken, zoodat de provinciale en gemeentelijke belastingen hem niet al te zeer zullen drukken. In dit verband moge, tusschen haakjes, worden opgemerkt, dat de taak van den bezuinigingsdictator wel een beetje ingewikkeld zal worden wanneer hij tevens deze mogelijkheden voor de naaste toekomst in het oog houdt.

* *

De provincie wordt, zooals uit een en ander zal blijken, inderdaad een staatkundige eenheid van het allergrootste belang en het zou wel eens kunnen uitkomen, dat het denkbeeld van den heer Colijn om Indië in groote groepen te verdeelen en den Volksraad daardoor in beteekenis te vermindern, in de praktijk reeds in beginsel was toegepast. Zelfs is de verdeling nog verder voortgezet dan de heer Colijn zich die denkt: in plaats van eilandenraden hebben we provinciale raden. Nog hebben die niet de beteekenis van een Volksraad, omdat onderwijs en andere onderwerpen nog niet gedecentraliseerd zijn en omdat naast het lokaal bestuur het B. B. nog van veel invloed is en zich heftig vastklemt aan een het toch ontglippend beheer, maar dat komt wel. De abnormale verhouding van een centraal bestuur bij een zoo ver als thans doorgevoerde bestuursdecentralisatie met ressorten met eigen geldmiddelen, waarover de heer Bussemaker het heeft in zijn belangwekkend praeadvies, zal toch verdwijnen moeten.

Thans reeds een verdeling van de financiën te gaan ontwerpen tusschen land en provincie is dus zeer zeker voorbarig, elk oogenblik immers kan zulk een aanzienlijke overdracht van werk plaats hebben, dat de verdeling der financiën geheel veranderd zal moeten worden. Het departement van B. O. W. heeft al een aanzienlijk deel van zijn taak aan de provincies overgedragen; dit zal straks, als de regeering er zich in het geheel niet meer mee bemoeit, de sluitpost is opgeheven en de regeering ook geen groote subsidies meer geven kan en mag voor provinciale werken, tot zeer bijzondere financieele consequenties moeten leiden. Om van het dure onderwijs — zie Nederland — niet eens te spreken! Met de bestuurshervorming zijn we op een hellenden weg gekomen waarop het zeer moeilijk zal zijn te stoppen voor we weer aan een nieuw traject in de staatkundige geschiedenis gekomen zijn. Het behoeft niet betreurd te worden, maar we moeten ons er bij weten aan te passen en ervan weten te maken wat voor het Land het beste is. De aandacht van de politici is nog zeer onvoldoende gericht op deze materie, maar de decentralisator zal er zeer zeker aandacht aan moeten besteden.

* *

Nu de lagere ressorten, die straks meer nog met de provincie dan met de centrale regeering zullen hebben te maken, al houdt thans het B. B. in

alle graden nog krampachtig vast aan haar bemoeienis ten deze. Thans hebben ze nog alleen het toezicht van de gedeputeerden en het meebetalen van de provinciale belastingen, voor zoover men die ook op de gemeenten toepasselijk heeft weten te krijgen, maar wanneer straks de regeering meer onderwerpen aan de provincies en de lagere ressorten overdraagt, kan het zeer goed zijn, dat er bijzondere verhoudingen zullen worden geschapen tusschen provincie en lager ressort. Daar is om een enkel voorwerp te noemen de landbouwvoorlichtingsdienst. Deze is ook voor de regentschappen van bijzonder veel beteekenis en dezer besturen mogen daarin best wat te zeggen hebben; ze zullen het wel vragen ook. Thans evenwel is ze een provinciale taak geworden. Straks zal het evenzoo gaan met de armenzorg en den pandhuisdienst en met het onderwijs, die ongetwijfeld belangen van de regentschappen en de gemeenten zullen betreffen. Provinciale voorziening van electriciteit en water, irrigatieaangelegenheden, zullen ook hier worden aangepakt en dan zal het voor de regentschappen en gemeenten van het hoogste belang wezen te weten hoe het geschapen staat met de provincie, wie daar het bestuur zullen uitmaken en welke hun richting is. Behalve dat dus belangstelling in deze staatkundige materie zeer gewenscht is, geven deze voorbeelden tevens weer aan hoe ook de taakverdeeling ten aanzien van de lagere ressorten nog in wording is en dus nog niets definitief geregeld kan worden genoemd. Deze taakverdeeling zal ook hier aan de verdeeling der financiën moeten voorafgaan. Het is inderdaad onmogelijk zelfs in algemeene trekken ook te dezen opzichte een financieele verhouding op te stellen, want ook hier kan elk jaar weer moeten worden omvergeworpen, wat zelfs in beginsel maar werd vastgesteld.

* *

Wat is nu in het decentralisatiebestel feitelijk het regentschap? Van het begin af, dat het voorstel der bestuursdecentralisatie aan de orde werd gesteld is het mijn meening geweest, dat het beter was geweest minstens afdeelingen als locale ressorten met eigen geldmiddelen te vestigen. Het regentschap is te zeer plaatselijk om naast de Inlandsche gemeenten, de desa's, nog reden van bestaan te hebben, wanneer de desa straks beter geregeld zal zijn. Een afdeelingsraad daarentegen zou wel een taak hebben kunnen vinden ook al zijn de inheemsche gemeenten meer moderne staatkundige eenheden geworden. Het regentschap bezit over het algemeen haast geen eigen gebied, geen gronden, geen groote verbindingswegen van interlocale beteekenis die niet provinciale moeten worden genoemd. Nu de desa nog primitief werkt en er ten deze nog niet dan bij hooge uitzondering van een beteekenend ressort kan worden gesproken, heeft natuurlijk het regentschap gelegenheid tot zich te trekken wat het feitelijk in beginsel

niet to
aaneen
beheer.
van ze
het reg
neemt
zal we
zich no
als de
strubbe
winnen
Het de
komen
betrefte
schap

Wan
een kw
worden
lager c
toezich
Bij vel
kunnen
optrede
peesch
niet m
bestaan
bemoei
conflic
is als
dit nie
de reg
en het
wensch
aan de
kosten
sieneig
de des
recht e
een te
worden
eens d

niet toekomt, maar eigenlijk is het territoir van een regentschap een nauwe aaneenschakeling van desagebieden, die geen ruimte overlaten voor ander beheer. Een afdeelingsbestuur zou voorts ook verschillende moeilijkheden van zeer verscheiden aard hebben voorkomen, die met de instelling van het regentschap opgekomen zijn. Hoe het zij, het regentschap is er, en het neemt een deel in beslag van wat straks de taak der Inlandsche gemeenten zal wezen. Aan de ontwikkeling van deze grondeenheid laat nu niemand zich nog veel gelegen liggen! Dat is uiteraard verkeerd en zal maken, dat als de regentschappen zich straks een taak geschapen zullen hebben, vele strubbelingen en machtsconflicten met de desagemeenten zullen zijn te overwinnen. Afgescheiden nog van het funeste van steeds nieuwe regelingen! Het dezer dagen verschenen praeadvies van den heer H. I. Bussemaker voor het komende Decentralisatiecongres wijst al op allerlei aangelegenheden, de desa betreffende, die zeer zeker bij de verdeeling van de taak tusschen regentschap en desa moeilijkheden zullen geven.

Wanneer de desaorganisatie zal zijn ter hand genomen — dit kan hoogstens een kwestie van enkele jaren zijn — zal aan de Inlandsche gemeente moeten worden overgelaten: de zorg voor wegen en publieke werken, het volks lager onderwijs, het slachtwezen, de politie, verlichting, bouw- en woningtoezicht, bouwpolitiek, kredietwezen, landbouw en irrigatie en pasarwezen. Bij vele onderwerpen zal van het beginsel van federatie gebruik gemaakt kunnen worden, zonder dat het regentschap daarbij helpend zal kunnen optreden. Dan zal voor het regentschap overblijven de zorg voor de Europeesche gemeenschappen binnen zijn gebied en de grootere plaatsen, die niet meer het karakter hebben van een desa, maar die dan toch nog steeds bestaan uit gedeelten van desa's tezamen. Wil het regentschapsbestuur zich bemoeien met sociale aangelegenheden, dan zal het nu reeds spoedig in conflict kunnen komen met de desa-autonomie, die in beginsel al zoo oud is als het Regeeringsreglement was. Op onderwijsgebied bijvoorbeeld zal dit niet kunnen uitblijven: er gaan stemmen op om het volksonderwijs aan de regentschapsraden te geven, thans evenwel zorgt de desa deels daarvoor en het gouvernement voor de tweede klas en schakelscholen: het zou niet wenschelijk zijn de zorg voor iets ideëls als het primitieve onderwijs is, aan de desa's te ontnemen en de regentschappen zouden erdoor op groote kosten kunnen worden gebracht omdat deze zeer zeker grootere expansieingen zullen vertoonen, dan de belanghebbende, die het betalen moet, de desa, thans heeft. De desa betaalt aan het volksonderwijs, dat is haar recht en een plicht van groote opvoedkundige beteekenis, maar die tevens een tegenwicht zal vormen tegen overdrijving, zooals in Nederland kan worden waargenomen. De regentschapsraden evenwel zouden ten deze wel eens de draagkracht der belastingbetalers kunnen overschatten.

Blijkt uit een en ander, dat een taakverdeeling tusschen desa- en regentschapsbestuur nog moet worden gemaakt en zeer zeker een vaststelling der financieele regeling hier nog niet definitief kan zijn, evenmin als bij de provincie, bij de stadsgemeenten is het voor een aanzienlijk deel niet anders.

Hoewel de decentralisatie al heel wat jaren in werking is, en vele gemeenten zich onder de gedecentraliseerde besturen aanzienlijk hebben verfraaid, op velerlei gebied verbeterd, en haar uitbreiding geregeld; hoewel ze zelfs al beginnen de geestelijke belangen van de inwoners der steden te behartigen, is er nog veel onbepaalds. In de eerste plaats de kampongverbetering met wat daaraan annex is, een kwestie vooral van geld. Dan het onderwijs en den gezondheidsdienst, de armenzorg, de politie, het havenbeheer, altemet zaken, waarbij het om geld, om veel geld gaat. In Nederland heeft het onderwijs vrijwel geheel de financieele verhouding tusschen Land en Gemeenten beheerscht, ook al is het een afzonderlijke regeling. En dan zou men hier, zonder taakverdeeling, al een financieele regeling willen maken? Die kan slechts van zeer tijdelijken aard zijn en dus ongewenscht.

* *

Een ander argument van de commissie om niet met een definitieve regeling aan te komen, was dat betreffende de weinige vastheid der Lands inkomstenbelasting. Deze is op zichzelf niet hoog, maar elk jaar worden er vele opcenten bij vastgesteld; dit is dus elk jaar weer afhankelijk van den wetgever en elk jaar is het mogelijk, dat een ander aantal opcenten wordt vastgesteld of — wat hier van meer invloed is — dat de belasting met een zeker aantal opcenten wordt samengesmolten tot een zwaardere belasting. In dat laatste geval zou een financieele regeling die de inkomsten van een lokaal ressort afhankelijk maakt van de inkomstenbelasting, de bedragen der ressorten niet vast bepaald hebben.

Nu komt mij dit argument niet heel sterk voor: wanneer er een behoorlijke taakverdeeling tusschen Land en locale ressorten bestaat en op de basis daarvan een financieele regeling is gemaakt, dan zal het Land zijn eigen inkomsten ook wel definitief kunnen vaststellen en geen opcenten noodig hebben. Het is al verwonderlijk genoeg, dat de wetgevers hier en in Nederland steeds maar weer accoord gaan met deze regeling van de inkomsten van Indië, welke door die opcenten juist een stimulans is voor royaal leven. Althans een belemmering voor zuiniger beheer. Moge de efficiency-commissie er in slagen ze geheel-en-al overbodig te maken en het hare ertoe bijdragen dat spoedig een taakverdeeling tusschen land en locale ressorten worde tot stand gebracht. Immers raakt haar taak deze verdeeling in menig opzicht en moet het gemis eraan belemmerend voor haar werken.

Weltevreden, April 1929.

* *

Moto
richtten
schrijv

Als
mag g
binnen
nauw
het pr

Vóór
voorzo
lingen
hun de
ten aa
En de
bepaal
Provin

Waa
al spo
treffen.
gebrac

In c
vankel
den v
schapp
evenw
Daarbi
princip

„(2)
„lokal
„provi
licham
in arti
Indisel
vastge

Van
ook d
waarte
reden,

Decentraliana.

Motorverordening Provincie West-Java: Gedeputeerden van West-Java richtten onder aanbieding van een ontwerp-Motorverordening het volgende schrijven aan den Provincialen Raad:

Als een der belangrijke aan de zorg der Provincie toevertrouwde belangen mag genoemd worden de regeling van het verkeer op alle openbare wegen binnen de provincie in het belang van de vrijheid en veiligheid, waaraan nauw verbonden is de zorg voor de instandhouding en bruikbaarheid van het provinciaal wegennet (vergelijk Motorreglement art. 3a en b).

Vóór de instelling der Provincie West-Java werden de Gewestelijke Raden voorzoover het motorverkeer betreft daartoe in staat gesteld, door de bepalingen van de artikelen 3, 5, 21 en 22 van het Motorreglement, waarbij hun de bevoegdheid tot het geven van bindende voorschriften op dit punt ten aanzien van het berijden der wegen met motorrijtuigen werd verleend. En deze gewestelijke regelingen dus, die wel in hoofdzaak hetzelfde bepaalden, doch toch onderling ook wel afwijkingen vertoonden, trof de Provincie bij haar optreden op 1 Januari 1929 aan.

Waar het wegenbeheer van dat oogenblik af in één hand was, werd het al spoedig wenschelijk geacht om ter zake een eenvormige regeling te treffen. Dat desalniettemin deze unificatie niet dadelijk tot stand kon worden gebracht, is toe te schrijven aan de volgende redenen.

In de eerste plaats was de hoogerbedoelde regelingsbevoegdheid aanvankelijk slechts toegekend aan de „locale” raden en dus *niet* aan de op den voet der artikelen 119 en 121 I. S. ingestelde zelfstandige gemeenschappen. Bij de ordonnantie van 11 Mei 1927 (Staatsblad No. 253) evenwel is, gelijk Uwen Raad bekend zal zijn, in deze leemte voorzien. Daarbij werd o.a. aan artikel 2 van het Motorreglement, de algemeene principieele regeling, een tweede lid toegevoegd, luidende als volgt:

„(2) Waar in dit Reglement wordt gesproken van „locale raad” of van „locale verordening” worden onder die uitdrukkingen mede begrepen de „provinciale- en de stadsgemeenteraden” en die door de publiekrechtelijke lichamen vastgestelde verordeningen, zoomede ten aanzien van het bepaalde in artikel 3 onder b van dit Reglement, de op den voet van artikel 121 der Indische Staatsregeling aangewezen regentschappen en de door deze vastgestelde verordeningen”.

Van den datum van inwerkingtreding dier verordening af, konden dus ook de evengenoemde rechtsgemeenschappen de regelingen vaststellen, waartoe zij bevoegd waren verklaard. Er bestond toen echter nog een andere reden, waarom Gedeputeerden Uwen Raad niet aanstonds een ontwerp-

provinciale verordening ter vaststelling aanboden. Te zelfder tijd immers naderde de taak van de Motorverkeers-commissie, die een grondige herziening van de algemeene verkeersregelingen in haar ganschen omvang voorbereidde, haar voltooiing. Bij Gedeputeerden rees toen de vraag of het niet doelmatiger was de resultaten van den arbeid dier Commissie en van de daarop gebaseerde wetgevende maatregelen van de Regeering af te wachten, zulks teneinde noodeloozen arbeid op wetgevend gebied en een voor het publiek ongewenschte opeenvolging van telkens zich wijzigende wetsvoorschriften te vermijden. Nu echter het rapport van de Commissie reeds ruim een jaar geleden is verschenen, en de Regeering nog onlangs aan Gedeputeerden op hun verzoek heeft doen weten, dat niet is te voorzien wanneer de Regeeringsvoorstellen naar aanleiding van genoemd rapport in gereedheid zullen zijn gebracht, meenen Gedeputeerden met de aanbieding van een ontwerp-verordening niet langer te mogen wachten.

De bij het Motorreglement thans ter regeling overgelaten onderwerpen zijn :

1. art. 3. — de geheele of gedeeltelijke beperking van het berijden der wegen:
 - a. in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer op die wegen, hetzij, voor alle motorrijtuigen, hetzij voor bepaald aangewezen soorten van motorrijtuigen, hetzij voor motorrijtuigen, welke bij de verordening te bepalen afmetingen te boven gaan; met dien verstande, dat de voor het doorgaand verkeer met motorrijtuigen vereischte en geschikte wegen daarvoor open blijven;
 - b. in het belang van de instandhouding en bruikbaarheid van die wegen, de wegbeheerders gehoord, voor die motorrijtuigen, waarvan de asbelasting een bij de verordening in verband met samenstelling en inrichting te bepalen gewicht te boven gaat.
2. art. 5. — het aangeven van de door alle motorrijtuigen dan wel door bepaald aangewezen soorten van motorrijtuigen in acht te nemen maximumsnelheid.
3. art. 19a — (handelend over motorrijtuigen voor openbaar verkeer) — het stellen van technische eischen voor de veiligheid van verkeer en passagiers, het toezicht op de naleving daarvan, en het stellen van bijzondere eischen aan de bestuurders van die voertuigen.
4. art. 21, 22 — het nemen van maatregelen tegen het gebruik van verblindende verlichting.

Zoo
reglem
eenzelf
alleen
standh

Bij
is uite
regelin
aanner
met ui

Kan
lingsbe
wegen
lingen
voorsch

Eene
toch in
Raad
werkza
voor
gesteld

Waa
van ee
omtren
gemeen
hiernev

Voor
niet va
eischer
te vind
ningen
stuurde
palinge
plichtin

Zijn
motorv
verkee

Nu g
gesteld
puteerd
aan te

Zooals uit het hooger aangehaald tweede lid van artikel 2 van het Motorreglement blijkt is, behalve aan de Provincie, ook aan de stadsgemeenten eenzelfde taak opgedragen voor haar gebied, terwijl de Regentschappen alleen de onder art. 3b bedoelde voorschriften in het belang van de instandhouding en bruikbaarheid van hunne wegen kunnen geven.

Bij de samenstelling van het hierbij aangeboden ontwerp eener verordening is uiteraard rekening gehouden met de op dit stuk bestaande gewestelijke regelingen. De onderlinge afwijkingen zijn evenwel genivelleerd door het aannemen van éénzelfden maatstaf voor het geheele gebied der Provincie, met uitzondering van dat der stadsgemeenten.

Kan door gebruikmaking van de bij het Motorreglement verleende regelingsbevoegdheid eene voorziening worden getroffen op het punt van wegenonderhoud, ook de verkeersbelangen kunnen daardoor middels bepalingen omtrent verlichting en maximum-snelheid naast de rechtstreeksche voorschriften van het Motorreglement zelf, behartigd worden.

Eene volledige regeling voor alles wat het verkeer betreft, wordt evenwel toch in en krachtens het Motorreglement nog niet bereikt. Gelijk Uwen Raad bekend zal zijn, is de Commissie voor Motorverkeer in deze richting werkzaam geweest; verwacht mag worden, dat dus eerlang richtlijnen voor een volledige voorziening van het verkeerswezen zullen worden gesteld.

Waar evenwel de wijziging van het Motorreglement het karakter draagt van een tijdelijke voorziening t. a. v. die urgente aangelegenheden, waaromtrent eene dadelijke regeling wenschelijk is, hebben ook Gedeputeerden gemeend, zich daartoe te moeten beperken bij de samenstelling van de hiernevens aangeboden ontwerp-verordening.

Voorschriften t. a. v. onderwerpen, welke wel het verkeer raken, doch niet van direct belang zijn voor het wegenonderhoud, noch voor de eerste eischen van de vrijheid en veiligheid van het verkeer, zijn dus ook thans nog te vinden in de van kracht gebleven gewestelijke wegen- en verkeersverordeningen. Gedacht wordt hier aan voorschriften op de kleeding van de bestuurders, de pleisterplaatsen, de wijze van verlichting (andere dan de bepalingen die verblindende verlichting verbieden), de wijze van belading, verplichtingen van den ondernemer enz.

Zijn door de thans ontworpen verordening de verschillende gewestelijke *motorverordeningen* overbodig geworden, de hiervoor genoemde *wegen- en verkeersverordeningen* blijven nog in de behoeften van minder belang voorzien.

Nu gebleken is, dat de verdere door de Motorverkeers-commissie voorgestelde landsregelingen voorloopig niet te verwachten zijn, stellen Gedeputeerden zich voor, die wegenverordeningen te zijner tijd te unificeeren en aan te vullen.

Opsporing van strafbare feiten. ¹⁾ De 1ste Gouvernements Secretaris richtte het volgende schrijven aan de locale raden, regentschapsraden, stads-gemeenteraden en de Provinciale raden.

Het is den Gouverneur-Generaal gebleken, dat mijn tot Uwe colleges gericht rondschrijven van 1 Augustus 1928 No. 1700/II (opgenomen in Bijblad op het Staatsblad No. 11718) nopens de aanwijzing van ambtenaren met de opsporing van strafbare feiten belast, aanleiding tot misverstand heeft gegeven.

In verband hiermede heeft Zijne Excellentie mij opgedragen — van welke opdracht ik de eer heb mits dezen mij te kwijten — de redactie der aangehaalde circulaire te verduidelijken en wel in dezen zin, dat de tweede alinea daarvan gelezen wordt als volgt:

„Voorzoover in deze bepalingen de aanwijzing van de ambtenaren en „beambten belast met de opsporing der overtredingen aan 's raads voorzitter wordt overgelaten heeft de Gouverneur-Generaal tegen die bepalingen bezwaar. Bij artikel 2 van het Reglement op de strafvordering en „artikel 1 van het Indisch Reglement is respectievelijk onder 4° en 6° dier „artikelen bepaald, dat met het opsporen van misdrijven en overtredingen „mede zijn belast alle ambtenaren en andere personen in zaken *bij* bijzondere wetten en wettige verordeningen (*bij* bijzondere wettelijke voorschriften) aan hunne waakzaamheid toevertrouwd. Waar hier gesproken „wordt van een bevoegdheid tot opsporing in zaken, *bij* (en niet *krachtens*) „bijzondere wetten en wettige verordeningen aan hun waakzaamheid toevertrouwd, valt uit bovenvermelde bepalingen af te leiden, dat de aanwijzing van bijzondere opsporings ambtenaren niet aan 's raads voorzitter „kan worden overgelaten. Zij zullen, naar zijner Excellentie's oordeel, in de „verordening zelf vermeld moeten worden”.

Rooilijverordening Provincie West-Java. Gedeputeerden van de Provincie West-Java richtten onder aanbieding van een Ontwerp-Rooiverordening het volgende schrijven tot den Provincialen Raad :

Bij de ordonnantie van 7 Augustus 1926 (Staatsblad No. 326), houdende eene toevoeging van een tweede lid aan artikel 23 der Instellingsordonnantie voor de provincie (Staatsblad 1925 No. 378), werd den Provincialen Raad de bevoegdheid verleend om ten aanzien van provinciale verordeningen, bedoeld in artikel 22 dier instellingsordonnantie te bepalen, dat zij voor elk regentschapsressort als regentschapsverordening van kracht zullen blijven.

¹⁾ Zie Locale Belangen 15de Jaargang blz. 864.

Van
vergad
van de
nomen
gen, b
donna
van kr
ling va
bevest
van re
voor
oefene
vergun
Daar
1926
„In
„artike
„den,
„daaro
„en z
„ciale
„verlee
„van d
„opens
Teg
Regent
aan U
behand
vergad
puteer
tot wi
bezwa
Verd
medeli
voorja
raad te
de Pro
het ge
(Hande
1ste ko

Van deze bevoegdheid werd door Uwen Raad gebruik gemaakt in de vergadering van 18 December 1926 door over te gaan tot de vaststelling van de in het Provinciaal Blad van dat jaar No. 15 op blz. 395 e.v. opgenomen verordening. Hierbij is o.m. bepaald, dat van de locale verordeningen, bedoeld in artikel 22, eerste lid, van hooger genoemde instellingsordonnantie, o.a. die betreffende het rooiwezen als regentschapsverordeningen van kracht blijven. Ter bevordering evenwel van meer eenheid in de regeling van het rooiwezen in de onderscheidene regentschappen, zoomede ter bevestiging van de belangen der provinciale wegen, waarover dit onderwerp van regentschapszorg zich mede uitstrekt, kwam het Uwen Raad wenschelijk voor eenig toezicht op de betrekkelijke regentschapsverordeningen uit te oefenen en t.a.v. door of van wege een regentschapsraad te verleenen rooi-vergunningen eenige beperking te stellen.

Daarom werd in artikel 4 der provinciale verordening van 18 December 1926 het ondervolgende bepaald:

„In afwijking van het daaromtrent bepaalde in de desbetreffende, bij „artikel 1 bedoelde verordeningen treden verordeningen van regentschapsraaden, houdende regeling van het rooiwezen, niet in werking alvorens „daarop de goedkeuring van het College van Gedeputeerden is verkregen „en zullen rooivergunningen voor perceelen, gelegen aan of langs provinciale wegen door of van wege een Regentschapsraad niet worden „verleend, dan nadat daarop de instemming is verkregen van het Hoofd „van den Provincialen Waterstaatsdienst, van wiens uitspraak hooger beroep „openstaat op het College van Gedeputeerden”.

Tegen dit voorschrift werden, zooals Uwen Raad bekend is door den Regentschapsraad van Bandoeng bezwaren geopperd, welke bij het dzz., aan Uw College gericht schrijven van 15 Juli 1927 No. W Bd. 39/1/8 werden behandeld (zie Prov. Blad 1927 No. 9, blz 308 e. v.). Daarop werd in de vergadering van Uwen Raad van 22 Augustus d. v. op voorstel van Gedeputeerden besloten om het verzoek van evengenoemden Regentschapsraad tot wijziging van bedoeld voorschrift in diervoege, dat aan de gerezen bezwaren tegemoet zou worden gekomen, afwijzend beschikt.

Verder heeft het lid van den Volksraad, de heer Soejono namens zijn medelid, den heer Wiranatakoesoema (Regent van Bandoeng), tijdens de voorjaarszitting 1927 van den Volksraad de bezwaren van dien Regentschapsraad ter kennis van de Regeering gebracht met het verzoek om bijaldien de Provinciale Raad niet bereid mocht zijn daaraan tegemoet te komen, het gewraakte voorschrift der Provinciale verordening te vernietigen (Handelingen Volksraad zitting 1927 — 1928, blz. 1009, 2de kolom en 1010, 1ste kolom). De Regeering heeft hierin aanleiding gevonden om het College

van Gedeputeerden te verzoeken omtrent de bij Haar voorgebrachte klachten van zijn gevoelen te doen blijken.

Vervolgens hebben Gedeputeerden de Regeering ter zake volledig ingelicht bij hun brief van 16 November 1927 No. W 17/1/8, welke met den daarop ontvangen B. G. S. van 14 September 1928 No. 1990 II voor de leden van Uw College ter provinciale Secretarie ter visie is gelegd. In dit Regeeringsschrijven wordt betoogd, dat de in hoofde dezes bedoelde bevoegdheid van den Provincialen Raad, ter zake zich daartoe bepaalt, dat hij slechts „bevoegd is de als provinciale verordeningen gehandhaafde verordeningen „van de (voormalige) plaatselijke raden *ongewijzigd* als regentschapsverordening voor elk regentschap van kracht te verklaren, terwijl dan de regentschapsraad, als autonome „wetgever, in deze verordeningen de gewenschte „wijzigingen kan brengen en zelfs de verordeningen geheel kan intrekken”.

Op grond hiervan heeft de Regeering dan ook *formeele* bezwaren tegen artikel 4 der meergenoemde provinciale verordening van 18 December 1926, aangezien dit voorschrift een ingrijpende beperking bevat met betrekking tot de bevoegdheid van de regentschapsraden ten aanzien van het uitvaardigen van verordeningen, houdende regeling van het rooiwezen, en het verleenen van rooivergunningen.

Hoewel Gedeputeerden deze Regeeringsopvatting niet kunnen deelen — immers het 2de lid van artikel 23 der Instellingsordonnantie voor de provincie bevat niet de restrictie, dat de Provinciale Raad slechts bevoegd is om de daar bedoelde verordeningen *ongewijzigd* als regentschapsverordening voor elk regentschap van kracht te verklaren — meenen zij toch Uwen Raad te moeten adviseeren zich daarbij neer te leggen.

Zij gaan te eerder hiertoe over waar de Regeering verklaart „dat de „hooger besproken bezwaren slechts betreffen *de wijze waarop* de provincie de belangen van hare wegen heeft behartigd en dat Zij uiteraard „geenszins te kort wil doen aan de rechten der Provincie om ter beveiliging „van die wegen verordeningen uit te vaardigen, en daarom er ook geen „bezwaar tegen heeft indien bijvoorbeeld de Provinciale Raad het meergenoemd artikel 4 der verordening van 18 December 1926 intrekt en daarnaast „eene afzonderlijke provinciale verordening mocht wenschen vast te stellen, „waarbij de door de regentschapsraden uit te vaardigen rooibepalingen worden „gebonden aan den eisch, dat de (door de provinciale autoriteit zoo noodig „te bepalen) grenzen der provinciale wegen behooren te worden ontzien”.

Deze door de Regeering in overweging gegeven regeling van de onderwerpelijke materie verdient, naar het oordeel van het College van Gedeputeerden, alle aanbeveling.

De hiernevens Uwen Raad ter vaststelling aangeboden ontwerp-verordening bevat in hoofdzaak slechts de vaststelling van rooilijnen langs de bij

de Pro
bepalin
op die

Binne
dan we
daarbui
verleene
nog te
wordt
het ver
ontzien,
regents
afgaand

Hier
van he
worden
op de
College

Secre
het vol

Bij z
voor d
Uw Co
cretaris
opgeva
keuring
geering
thans c
zoolang
vervulle

De b
op een
1 driej
per m
Hoofdi

Blijk
toekom
een aan
van f

de Provincie in beheer zijnde wegen; daarnaast zijn, in artikel 4, eenige bepalingen opgenomen ter verzekering van het vrije uitzicht voor het verkeer op die wegen.

Binnen deze lijnen zal het verboden zijn eenig bouwwerk te plaatsen, dan wel een reeds bestaand bouwwerk geheel of gedeeltelijk te vernieuwen; daarbuiten zullen de Regentschappen geheel vrij zijn rooivergunningen te verleenen volgens de bij hunne verordeningen gestelde of naar eigen inzicht nog te stellen regelen. Nu door de in het ontwerp vervatte regeling voldoende wordt gewaarborgd, dat de grenzen der provinciale wegen door de met het verleenen van rooivergunningen belaste regentschapsorganen worden ontzien, komt het niet meer noodig voor, dat de rooiverordeningen der regentschappen of de rooilijnen langs regentschapswegen aan eene voorafgaande goedkeuring worden gebonden.

Hier zij nog slechts aangeteekend, dat in het tweede lid van artikel 6 van het ontwerp de Colleges van Gecommitteerden der regentschappen worden verplicht om de noodige maatregelen te treffen voor het toezicht op de naleving van de verordening, aangezien de medewerking van deze Colleges ter zake niet gemist kan worden.

Secretarisbezoldigingen. Burgemeester en Wethouders van Semarang richtten het volgende schrijven tot den Gemeenteraad dier gemeente :

Bij zijn schrijven van 6 Maart 1929 No. 365/Z/D-II, is door den Adviseur voor de Decentralisatie in opdracht der Regeering aan de beoordeeling van Uw College onderworpen een bezoldigingsschema voor den Gemeentesecretaris. De in dit schema genoemde bezoldigingen behooren te worden opgevat als de maxima van regelingen, waaraan de Regeering Haar goedkeuring zal kunnen hechten. Het ligt echter niet in de bedoeling der Regeering, in de salaris-regeling voor de gemeente-secretarissen, zooals die thans door de onderscheiden raden zijn vastgesteld, wijziging te brengen, zoolang de thans in dienst zijnde functionarissen hun betrekking blijven vervullen.

De bezoldiging van den secretaris is door Uwen Raad in 1925 vastgesteld op een minimum van f 800,— met 2 eenjaarlijksche, 3 tweejaarlijksche en 1 driejaarlijksche verhooging van f 100,— tot een maximum van f 1.400,— per maand, welke regeling eveneens geldt voor de betrekkingen van Hoofdingenieur-Chef van Dienst en van Ingenieur-Chef van Dienst.

Blijkens het door de Regeering ontworpen bezoldigingsschema zullen toekomstige functionarissen geen hoogere bezoldiging kunnen genieten dan een aanvangsbezoldiging van f 875,— met 1 tweejaarlijksche verhooging van f 75,— en 3 driejaarlijksche verhoogingen van f 100,— tot een maximum

van f 1.250,— per maand, (Door een tikfout is in het schema voor het 6e t/m het 8e dienstjaar abusievelijk een bezoldiging van f 1.025,— i. p. v. f 1.050,— genoemd). Daarboven kan den Secretaris nog een standplaats-toelage worden toegekend, welke te regelen zal zijn overeenkomstig de voorschriften der Standplaatstoelagen-regeling, welke toelage echter bij de vaststelling van den pensioengrondslag niet in rekening komt.

Voor de berekening van voor weddeverhooging geldende voorpraktijk komt slechts in aanmerking de diensttijd vallende na de beëindiging van het 32ste levensjaar.

Verder wordt als eisch voor aanstelling genoemd „eene voor de te bekleeden betrekking geeigende academische of daarmede op een lijn te stellen opleiding”.

Daar de bevoegdheid tot het vaststellen van deze eischen naar onze meening uitsluitend toekomt aan den Gemeenteraad, aangezien krachtens art. 26a der L. R. O. de Gouverneur-Generaal alleen de bezoldiging en de andere aan de betrekking van Secretaris verbonden voordeelen regelt, zullen wij op dit laatste punt niet verder ingaan en ons bepalen tot de volgende opmerkingen betreffende het eigenlijke bezoldigingsschema.

Bij vergelijking der regeling, ontworpen voor den Gemeentesecretaris van Semarang, met die voor de Secretarissen van Batavia en Soerabaja, trekt het de aandacht dat voor laatstgenoemde functionarissen zoowel de aanvangs- als de eindbezoldiging op f 50,— hooger is gesteld. Waar een der overwegingen, welke geleid hebben tot het vaststellen van art. 26a der L. R. O. gelegen was in de omstandigheid, dat de bezoldiging der Gemeente Secretarissen in een zekere evenredigheid moet staan tot die der Burgemeesters, komt het ons in verband met de gelijke bezoldigingsregeling der Burgemeesters van genoemde drie Gemeenten onlogisch voor dat de Secretaris dezer Gemeente lager zou worden bezoldigd dan die van Batavia en Soerabaja.

Volgens terzake ontvangen inlichtingen van den Adviseur voor de Decentralisatie is de Regeering terzake uitgegaan van de overweging, dat de administratie van laatstgenoemde gemeenten omvangrijker zou zijn dan die van Semarang.

Het is ons niet bekend, op welke gegevens dit oordeel gegrond is, doch in ieder geval moet naar onze meening niet de administratie der geheele Gemeente, maar alleen die der gemeente-secretarie in aanmerking worden genomen bij de beoordeeling van het gewicht der secretarisfunctie. Nu is het ons bekend dat het personeel ter Gemeente-Secretarie te Semarang ongeveer even uitgebreid is als dat te Soerabaja, waaruit zou kunnen worden afgeleid dat ook de belangrijkheid der betrekkingen van Secretaris te Semarang en te Soerabaja weinig uiteen zal loopen.

Overi
die wei
dan aa
talrijk

Er is
nl. de l

Waar
even h
bij inv
de toel
moeten
lager z

Soeraba

Even
welke i
moeten
te Soer

Het l
ziening
zou m
Semara

Vore

tot de
op de
Naar o
maand,
Soeraba
is, heef

(Gehe
gemeen
eenkom
diging
van de
bezoldi
f 750,—

Ter
volgend

De R
hiermee
hetgeen
bekleed

Overigens zou evenzeer kunnen worden betoogd, dat aan een Secretaris, die weinig personeel ter zijner beschikking heeft, een hooger salaris toekomt dan aan zijn collega elders, die in zijn taak wordt bijgestaan door een talrijk en goed onderlegd personeel.

Er is echter nog een andere zijde aan deze aangelegenheid verbonden, nl. de bezoldiging van de andere dienstchefs.

Waar zooals te Semarang het stelsel is aangenomen dat de Secretaris even hoog bezoldigd wordt als de Ingenieurs-Chef van Dienst, zouden bij invoering der nieuwe lagere bezoldigingsregeling voor den secretaris in de toekomst ook de bezoldigingen der technische dienstchefs verlaagd moeten worden tot een bedrag, dat dan evenals dat van den Secretaris lager zou moeten zijn dan dat der technische dienstchefs te Batavia en te Soerabaja.

Eveneens zouden de bezoldigingen der hoofdamttenaren ter Secretarie, welke in een zekere evenredigheid staan tot die van den Secretaris, verlaagd moeten worden tot een peil beneden dat van hun collega's te Batavia en te Soerabaja.

Het behoeft wel geen betoog, dat door een en ander de personeelsvoorziening bij de Gemeente Semarang op den duur grootere moeilijkheden zou medebrengen dan in beide andere genoemde gemeenten, waardoor Semarang het kind van de rekening zou worden.

Vorenstaande beschouwingen zouden wellicht aanleiding kunnen geven tot de gevolgtrekking, dat de bezwaren van ons College enkel gegrond zijn op de achterstelling bij Batavia en Soerabaja. Dit is echter niet het geval. Naar onze meening moet ook een maximum-bezoldiging van f 1.300,— per maand, zooals wordt voorgesteld voor de secretarissen van Batavia en Soerabaja, als onvoldoende worden aangemerkt. Zooals Uwen Raad bekend is, heeft ons College bij dezerzijdsch schrijven van 13 Juli 1928 No. 231 (Gehect. stuk No. 240) een staat aangeboden, waarbij de salarissen der gemeente-ambtenaren zijn vergeleken met die van Landsdienaren in overeenkomstige betrekkingen. Daarbij is door ons aangenomen, dat de bezoldiging van den Gemeente-secretaris het beste past in den rang C 20 VI van de B. B. L., met het oog waarop het ons gewenscht voorkomt, de bezoldiging van dezen functionaris voor de toekomst vast te stellen op f 750,— tot f 1.350,—.

Ter nadere toelichting hiervan worde de aandacht gevestigd op het volgende.

De Regeering motiveert het door haar ontworpen bezoldigingsschema o.a. hiermede, dat de secretarisbezoldiging in evenwicht behoort te blijven met hetgeen aan landsdienaren, die functies van vergelijkbaar gewicht en omvang bekleeden, wordt toegelegd.

Naar onze meening is het weliswaar mogelijk om een gouvernementsbetrekking aan te wijzen, welke vergelijkbaar is met die van een Gemeente-Secretaris, doch zou het door de Regeering bedoelde evenwicht toch niet bereikt worden, door de bezoldiging der functionarissen aan elkaar gelijk te stellen. Immers, de omstandigheden waaronder een Gemeente-Secretaris werkt, zijn geheel anders dan die van een Landsdienaar.

Zonder dienaangaande in uitvoerige beschouwingen te treden, zal het wel voldoende zijn er op te wijzen, dat een Landsdienaar, die om de een of andere reden minder geschikt wordt geoordeeld, in den regel door overplaatsing gelegenheid krijgt om elders alsnog zijn geschiktheid te toonen, terwijl een Gemeente-Secretaris in dergelijke gevallen groote kans loopt ontslagen te worden.

Het risico is dus voor dien functionaris in het algemeen groter dan voor een Landsdienaar.

Dit risico behoort naar onze meening te worden verdisconteerd in de bezoldiging, omdat bij eventueele vacatures het aanbod van sollicitanten wel degelijk door overwegingen van dezen aard wordt beïnvloed.

Voorts moge er aan worden herinnerd, dat ten aanzien van gouvernementsambtenaren o. a. is bepaald, dat de tijd, met buitenlandsch verlof doorgebracht voor de helft medetelt bij de toekenning van pensioen. Het ontbreken van een dergelijke gunstige bepaling voor den Gemeente-Secretaris kan eveneens gelden als een motief, om diens salaris hooger vast te stellen dan dat van een gelijkwaardigen Landsdienaar.

In verband hiermede achten wij ons voorstel, om de maximum bezoldiging van den Secretaris te stellen op f 1.350,— volkomen gewettigd.

Met het oog op een en ander kan het door de Regeering ontworpen bezoldigingsschema ons niet bevredigen.

Wateronderzoekingen Proefstation voor waterzuivering Manggarai. Aan de „Waterstaatsingenieur” ontleenen wij het volgende omtrent de werkzaamheden van het Proefstation voor waterzuivering te Manggarai (Meester Cornelis), overgenomen uit het jaarverslag 1928.

Laboratoriumonderzoek.

Koperen Waterleidingbuizen.

Op verzoek van een technische importfirma werd in het verslagjaar een onderzoek verricht over de aantasting van koperen buizen door leidingwater.

Het onderzoek werd verricht met het leidingwater van Batavia, artesisch water van Tandjong Priok en gezuiverd water uit de Tjiliwong. Met dit

laatste
van ka
van de

Het
heeft b
vermog

Uit
niet af
koper,
stofgeh
valt ov
toegang

Voor
buizen
waterer
zin voc

Resu
door 7
natuurl
met ze
water.

De b
te zull
agressie
zocht v

Daar
en in
faecaalt
men, w
dergron
systeem
grond v
der pro
Indisch
betwijfe
dichtop

laatste werden 2 proefnemingen gedaan, namelijk zonder en met toevoeging van kalk, teneinde bij overigens gelijk blijvende samenstelling, den invloed van den verschillende zuurgraad in beide gevallen na te gaan.

Het blijkt, dat water hetwelk agressief koolzuur bevat en een zuurgraad heeft boven het neutrale punt, d.i. een $\text{pH} < 7$, t. o. v. het koper oplossend vermogen bezit.

Uit het gedurende den contacttijd van 24 uur dalend zuurstofgehalte, is niet af te leiden dat deze stof ook een rol speelt bij het oplossen van het koper, daar in de gevallen waarin geen koper in oplossing gaat, het zuurstofgehalte eveneens vermindert. Tegen de aanwezigheid van de zuurstof valt overigens weinig te doen, daar dit uiteraard vrijwel altijd tot het water toegang heeft en technisch niet wel te verwijderen is.

Voor de zoogezegde kalk-agressieve wateren zal het gebruik van koperen buizen derhalve geen aanbeveling verdienen, voor de niet kalk-agressieve wateren zijn deze buizen geschikt. Dit geldt intusschen in letterlijk denzelfden zin voor alle andere metalen buizen.

Resultaten van dit onderzoek komen overeen met die van een onderzoek door Tresh (*The Lancet* 1925, p. 675), die de werking van verschillende natuurlijke wateren op koperen buizen naging. Hij vond aantasting bij contact met zeer zachte, zure wateren en ook aantasting door humuszuurhoudend water. Hij beveelt de buizen derhalve aan voor water, dat niet zuur reageert.

De betrokken firma stelde in het vooruitzicht ook vertinde koperen pijpen te zullen importeerden. Het laat zich aanzien dat deze soort buizen tegen agressief koolzuur bestand zullen zijn. T. z. t. zullen deze buizen nader onderzocht worden.

Faecaalafvoer.

Daar het bij de bestudeering der lactosegisters die hier te lande in faeces en in den bodem voorkomen, gebleken was, dat het verdwijnen der faecaltypen in den bodem veel meer tijd vordert dan vaak wordt aangenomen, werd een onderzoek begonnen naar de flora voorkomende in den ondergrond van het infiltratiebed van septic tanks. De doelmatigheid van dit systeem van faecaalafvoer, hetwelk in Indië algemeen wordt toegepast op grond van de zeer overdreven strekking welke gegeven is aan de resultaten der proeven van Grijns en Eyken over de reinigende werking van den Indischen bodem, wordt in den laatsten tijd van verschillende zijden terecht betwijfeld. In het huidige stadium van de toepassing der septic tank bij de dichtopeenliggende huizen in de moderne woonwijken, is het gevaar van

een bodemverontreiniging die nog langen tijd daarna aanleiding tot een pathogene infectie der opwonenden kan geven, geenszins denkbeeldig. In dit verband moet het toegejuicht worden, dat verschillende steden op Java bezig zijn met de voorbereiding van den aanleg van een gesloten riolenstelsel.

Organische stof in het leidingwater en nagroei van bacteriën.

Een onderzoek werd ingesteld naar de factoren, die den groei van bacteriën in het waterleidingnet—den zoogenaamden nagroei—bevorderen en naar de middelen om die te voorkomen. Langs twee zijden wordt getracht de oplossing van dit vraagstuk te benaderen, nl. langs den weg der chemische oxydatie van de voor bacteriën assimileerbare voedingstoffen in het leidingwater en langs den weg van conserveering van het water in het distributienet door chlooramine.

Corrosie van waterleiding-materiaal.

In opdracht van den Hoofdingenieur, Hoofd der Technische Afdeling van dezen Dienst werd een onderzoek ingesteld naar de corrosie van het leidingmateriaal der voornaamste op Java aanwezige waterleidingen. Over dit onderzoek, dat uiteraard nogal omvangrijk is, zal later bericht worden.

Invloed van het laten bezinken van rivierwater op de daaraan volgende zuiveringsprocessen.

De plotselinge bandjirs welke in de betrekkelijk smalle en gewoonlijk snelstroomende rivieren van Java geregeld optreden, brengen vaak in het water een verandering in samenstelling teweeg, die in het bijzonder de coagulatie met aluminiumsulfaat in hooge mate hinderlijk kan beïnvloeden. Twee bestanddeelen van het water wisselen voornamelijk in hun gehalte, nl. het slib en de organische stof en beide nemen aan de coagulatie deel.

In het begin van dit verslagjaar kwam op het terrein van het Proefstation een bezinkbak gereed van de afmetingen $30 \times 20 \times 3.20$ M. Met behulp van dezen bak is nagegaan de invloed van het doen bezinken van het kaliwater op de hierna volgende chemische zuiveringsprocessen.

De in- en uitloop van dezen bak werd zoo ingesteld, dat de gansche inhoud in 24 uur de bak passeerde. Op de uitlaat van den bak werd de proefinstallatie voor de chemische zuivering van kaliwater aangesloten.

In het bedrijf bleek voor een regelmatig loop der coagulatie-, oxydatie- en sterilisatieprocessen door resp. aluminiumsulfaat, kaliumpermanganaat en chloor, de bezinking vóór de chemicaliënbehandeling noodzakelijk te zijn.

In h
gehalte
daarin
zoo wel
zware

Het
den aan
Ten
werden
De in
211 wa
5 pro
16 kal
5 bru
5 KM
14 zar

Onder

Bij d
afscheid
doorstro
Na o
Mn, aan
gevolgd
handel
Plann
genome

Bij di
geconst
tegen d
Deze
eigensch
weggen
bronnen

In het influent en effluent van den bak werden dagelijks bepaald het gehalte aan slib, NH_3 , proteïd NH_3 en organische stof. De schommelingen daarin waren gedurende het geheele jaar belangrijk, aangezien in West-Java zoowel in den Oostmoesson als in den Westmoesson in dit verslagjaar vrij zware regens vielen, waaraan bandjirs in de Tjiliwong gepaard gingen.

Bacteriologisch en chemisch onderzoek van ingekomen monsters.

Het aantal bacteriologische onderzoekingen van water ten behoeve van den aanleg en de contrôle van drinkwatervoorzieningen bedroeg in dit jaar 356.

Ten behoeve der contrôle van zwembaden, mineraalwater- en ijsfabrieken werden 764 monsters bacteriologisch onderzocht.

De in het verslagjaar aangevraagde en verrichte chemische analyses waren : 211 wateranalyses.

5 producten van mineraalwaterfabrieken.

16 kalksteenmonsters.

5 bruinsteenmonsters.

5 KMnO_4 monsters.

14 zandmonsters.

Onderzoekingen ten behoeve van drinkwatervoorziening.

Drinkwatervoorziening te Bandoeng.

Bij dit bedrijf werden in het verslagjaar moeilijkheden ondervonden door afscheidingen van mangaandioxyde in een gedeelte van het leidingnet dat doorstroomd werd door water uit een der artesische putten.

Na onderzoek bleek dat het in het water tot een gehalte van 0,33 mgr/L. Mn, aanwezige Mn (HCO_3)₂, quantitatief te verwijderen was door aeratie gevolgd door biologische filtratie, alsook langs chemischen weg door behandeling met KMnO_4 .

Plannen voor een ontmanganingsinstallatie werden daarop in bewerking genomen.

Bij ditzelfde waterleidingbedrijf werden belangrijke corrosieverschijnselen geconstateerd in de aanvoerleiding van het water der bronnen, gelegen tegen de Tangkoeban Prahoe helling.

Deze bronnen zijn zeven in getal. Van elk bronwater werden de agressieve eigenschappen bepaald en onderzocht op welke wijze deze konden worden weggenomen. Ook het effluent van een reservoir dat het water van vijf der bronnen ontving, werd onderzocht.

Onderzocht werd nu de verandering in de samenstelling dezer wateren bij aeratie.

Aangezien ze alle een lage bicarbonaathardheid hadden, was door aeratie het evenwicht $\text{CO}_2 - \text{CaCO}_3 - \text{Ca} (\text{HCO}_3)_2$ niet te bereiken, het water behield kalkagressieve eigenschappen.

De vraag werd nu overwogen hoe en waar de ontzuring tot stand zou zijn te brengen en na ampel overleg met de technische afdeeling van dezen Dienst en de Waterleidingdirectie werd besloten tot het systeem van aeratie, gevolgd door marmerfiltratie op een tweetal punten van het bronnencomplex, alwaar het water door menging der verschillende broneffluenten zoodanig was samengesteld, dat het genoemde procedé tot het gestelde doel zou kunnen voeren.

De aeratie zal plaats hebben door middel van Amsterdamsche sproeiers in een gesloten, doch goed geventileerde ruimte en de hieraan volgende marmerbehandeling in een tegendrukfilter, gevuld met marmergruis van gepaste korrelgrootte.

Verschillende kalksteen en marmermonsters van inheemschen oorsprong werden onderzocht, waarvan er enkele geschikt bevonden werden.

Drinkwatervoorziening te Banjoemas.

Voor deze groepsdrinkwatervoorziening welke de plaatsen Banjoemas, Poerbolingo, Poerwokerto en Soekaradja van drinkwater zal voorzien, werd uit de in een vorig jaar onderzochte bronnen, de bron Kawoeng Tjarang als prise d'eau gekozen.

Deze bron werd thans nog herhaalde malen bacteriologisch onderzocht, daar de resultaten van het voorafgegane onderzoek niet geheel bevredigend waren geweest.

Het gedurende dit verslagjaar verschillende malen herhaald bacteriologisch onderzoek wees ook thans weer uit, dat, het uit de, in de bronopening ingeslagen pijp stroomende bronwater niet volkomen hygiënisch betrouwbaar was, doch dat het vermengd was met geringe hoeveelheden oppervlaktewater. Daar de bron te voorschijn treedt uit een zeer poreus gesteente, temidden van sawah's, zal deze verontreiniging in het gecapteerde bronwater waarschijnlijk eveneens geconstateerd worden, en is het niet uitgesloten te achten dat het water door capriet gesteriliseerd zal moeten worden.

Gelukkigerwijs bleek de verontreiniging steeds in quantitatieven zin gering.

Een vele malen herhaald chemisch onderzoek toonde aan dat de chemische samenstelling van het bronwater niet aan belangrijke schommelingen onder-

hevig
Het c
het ve

Uit
blijken
hoevee
de wij
Batavia
geven.

Als
de bro

Het
t. w. 30

Met
In de
wijderi
later d

Door
tengew
ten beh

De h
terzuive
Batoera

Bij ee
ter spra
algemeen
deelen.

Plaatsel
Hoew

tabiliteit
goed g
vele ver

verslagje
Het w

niumsul
uit techn
liggen.

hevig was, hetgeen overeenkwam met het beeld der bacteriologische analyse. Het chloorbindend vermogen van het water was praktisch constant. Ook het verloop der debietmetingen was weinig variant.

Uit een en ander laat zich voorzeggén dat, — mocht zulks noodig blijken, — een sterilisatie met een geringe hoeveelheid caporiet nl. een hoeveelheid overeenkomende met 0,05 — 0,10 mgr. actief chloor per L., op de wijze als thans sinds vijf jaren met succes voor de waterleiding van Batavia is toegepast, ook hier een bevredigende praktische oplossing zal geven.

Als verdere beveiligingsmaatregel zal een ruim terrein bovenstrooms van de bron moeten worden afgesloten.

Het water bevatte agressief koolzuur in nagenoeg constante hoeveelheid, t. w. 30 — 35 mgr. per L.

Met den bouw der capteering werd gedurende het verslagjaar begonnen. In de bronkamer werd een aeratieinrichting gemaakt ter gedeeltelijke verwijdering van het agressieve koolzuur. Wanneer zulks noodig blijkt, kan later de ontzuring gecompleteerd worden door marmerbehandeling.

Drinkwatervoorziening te Batoeradja.

Door het Hoofd van het Bedrijf der Staatsspoor en Tramwegen in de Buitengewesten, werd het initiatief genomen voor een drinkwatervoorziening ten behoeve van het personeel der Zuid-Sumatra Spoor te Batoeradja.

De hiervoor op te richten installatie zou moeten bestaan in een rivierwaterzuiveringsinstallatie, die haar water ontleenen kan aan de Ogan, waaraan Batoeradja gelegen is.

Bij een bezoek ter plaatse en overleg met de spoorwegautoriteiten, kwam ter sprake dat mogelijkerwijs aan deze bijzondere watervoorziening een meer algemeen karakter te geven ware, door daarin ook de bevolking te doen deelen. Hieromtrent werd een bespreking gehouden met het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur.

Hoewel een drinkwatervoorziening op deze plaats een goede kans op rentabiliteit heeft, daar de bevolking van 10.000 zielen voor het grootste deel goed gesitueerd is en de kotta een dicht opeengedrongen bouw heeft met vele verdiepingshuizen, werd een beslissing over dit combinatieplan in het verslagjaar nog niet genomen.

Het water der Ogan werd bij onderzoek voor de zuivering door aluminiumsulfaatcoagulatie, snelfiltratie en sterilisatie geschikt bevonden, zoodat uit technisch oogpunt aan deze watervoorziening geen bezwaren in den weg liggen.

Drinkwatervoorziening te Benkoelen.

Uit de onderzoeken die op deze plaats in het vorige jaar verricht waren, was gebleken dat door middel van langzame zandfiltratie van het wadoekwater der Doessoen Besar een voldoende ontkleurd en praktisch ijzervrij effluent te verkrijgen was. Tevens was daarbij echter ondervonden dat bij een filtratiesnelheid van 5—8 cm. per uur, de weerstand van het filter in 3 à 4 dagen zoodanig opliep, dat schoonmaak van het filter noodig was.

De bacteriologische resultaten van het onderzoek van het filtereffluent waren bevredigend, wanneer het filter regelmatig liep. In verband met de spoedige verstopping van het filter waren de tijden van regelmatig loop echter onpraktisch kort, zoodat op de bacteriologische zuivering alléén langs dezen weg, niet te vertrouwen viel. Dús werd gezocht naar middelen om de spoedige verstopping van het filter tegen te gaan.

Tijdens de proefnemingen met het wadoekwater was ook het water uit de rivier gedurende eenige maanden onderzocht.

De verkregen gegevens voerden met stelligheid tot de conclusie dat als prise d'eau voor de drinkwatervoorziening van Benkoelen de Benkoelen-rivier te prefereeren was boven de wadoek Doessoen Besar.

Dienovereenkomstig werd door de Technische Afdeeling van dezen Dienst het project opgemaakt voor een rivierwaterzuiveringsinstallatie.

Drinkwatervoorziening te Buitenzorg.

Voor deze Gemeente werd in verband met het stijgende zielen aantal, uitbreiding der drinkwatervoorziening overwogen. Naast de gecapteerde bron op het bronterrein te Kotta Batoe,— welke te oordeelen naar de resultaten van het bacteriologisch onderzoek als een voorbeeld eener betrouwbare bron mag gelden,— wellen enkele andere bronnen op, die voor capteering in aanmerking zouden komen.

De meest nabij de bestaande capteering gelegen bron bevindt zich op een afstand van 44 M. hiervan verwijderd. Haar niveau van uitstrooming ligt 2.55 M. lager dan dat van de gecapteerde bron.

De capteering der nieuwe bron bleek minder gemakkelijk tot stand te brengen dan die der oude.

Herhaalde bacteriologische onderzoeken wezen namelijk uit dat het water, hetwelk op den bodem van de bronvijver te voorschijn kwam, in contact geweest was met oppervlaktewater.

In verband hiermede rees de vraag of het niet mogelijk zou zijn om door dichtstopping van de niet gecapteerde bron, het bronwater dat thans aldaar

een
te f
capt
T
verb
deze
D
staar
nage
dellij
De
Geol
die c
word

De
welke
gevel
in stu
In
opwel
water
geen
steeds
Ver
van ty
van c
hygien
De
naar b
afdaalt
De
inzinki
door e
het wa
stroom
een go
opperv
Na c

een uitweg vond, in een andere richting i. c. in de reeds gecapteerde bron te forceeren, en aldus de moeilijkheden eener diep in te graven nieuwe capteering te ontgaan.

Teneinde nu na te gaan in hoeverre beide bronaders met elkaar in verband stonden, werd uit de twee bronnen een monster water genomen en deze monsters nauwkeurig chemisch onderzocht.

De beide watermonsters vertoonen zeer veel overeenkomst, doch de bestaande verschillen, die met zoo groot mogelijke nauwkeurigheid werden nagespoord, duiden er toch op dat de beide wateraders niet in de onmiddellijke nabijheid der bronnen met elkaar in verbinding staan.

De verzamelde gegevens werden nu ter hand gesteld aan den Leider der Geologisch-technische Onderzoekingen bij den Dienst van den Mijnbouw, die daarop een onderzoek op het bronterrein instelde, waarvan de resultaten worden tegemoet gezien.

Drinkwatervoorziening te Cheribon.

De capteering van een of meer bronnen op het bronnenterrein Tjipaniis, welke prise d'eau die van de verouderde grondwaterwinning op het drainageveld Soember zou moeten vervangen, werd in dit verslagjaar wederom in studie genomen.

In den bodem van het bronnenterrein werden ter plaatse waar bronnen opwelden, een aantal proefpijpen ingedreven, en de hieraan onttrokken watermonsters onderzocht. Op de plaatsen van monsternamen werd echter geen volkomen zuiver bronwater aangetroffen, het afgeleide water bleek steeds min of meer verontreinigd te zijn met oppervlaktewater.

Verdere differentiatie der gevonden lactosegisters bracht de aanwezigheid van typische faecaalmicroben aan het licht, zoodat de monsters blijk gaven van contact met water uit zeer oppervlakkige bodemlagen. Uiteraard dient hygienisch betrouwbaar water aan hoogere eischen te voldoen.

De bronwaterstroom die hier in tal van krachtige stroomen uit den bodem naar boven welt, wordt gevoed uit een oude lavastroom die van den Tjerimai afdaalt en die even boven het bronterrein Tjipaniis eindigt.

De bodem van het bronterrein, hetwelk gelegen is in een komvormige inzinking, bleek op de diepte van 3—5 M. reeds uit vast gesteente, overdekt door een losse grint- en rolsteenlaag, te bestaan. Tengevolge daarvan zal het waarschijnlijk niet zeer eenvoudig zijn om het onder uit de lavamassa stroomend bronwater, dat aan de bovenzijde vermoedelijk niet overal door een goed afsluitende laag overdekt is, vrij te houden voor vermenging met oppervlaktewater.

Na de verkregen uitkomsten van het bacteriologisch onderzoek werd, in

overleg met den leider der Geologisch-technische Onderzoekingen van den Dienst van den Mijnbouw, besloten om door diepere boringen te trachten plaatsen te bereiken, waar het bronwater nog niet vermengd was met onvoldoende gefiltreerd oppervlaktewater.

Drinkwatervoorziening te Djambi.

In dit verslagjaar werden de eerste voorbereidende onderzoekingen aangevangen voor de drinkwatervoorziening van deze hoofdplaats. Het water zal ontleend moeten worden aan de Batang Hari, die ter plaatse 400 M. breed is.

In het talud van den rivieroever was een put aanwezig, waaruit water gepompt werd voor spoelwater. Overwogen werd in deze put de prise d'eau voor de zuiveringsinstallatie te nemen, in de verwachting dat het rivierwater vóór zijn intrede in den put eenige filtratie door den bodem zou ondergaan.

Het chemisch onderzoek van het put- en rivierwater wees echter uit dat de put ook toegankelijk was voor grondwater, afkomstig uit naburige moerassen, hetwelk veel organische stof bevatte en moeilijker te zuiveren was dan het rivierwater.

Derhalve werd geadviseerd ervan af te zien de put als prise d'eau te nemen, doch het water direct te ontnemen aan de rivier. Van deze put zou nog gebruik kunnen worden gemaakt als pompschacht voor het rivierwater. In dat geval zou de put in open verbinding met de rivier gebracht moeten worden, en de toetreding van grondwater in den put belet worden.

De rivier is niet onderhevig aan sterke en plotseling optredende bandjirs. Deze verloop tengevolge van de groote capaciteit van de rivier langzaam, zoodat sterke wisselingen in de samenstelling van het water niet voorkomen, althans niet in die mate als in de rivieren op Java het geval pleegt te zijn. Dit is van groot belang voor de zuivering van het water.

Bij een aantal onderzochte monsters rivierwater bewogen de schommelingen in het slibgehalte zich tusschen 20 en 70 mgr. per L., en die van het KMnO_4 cijfer tusschen 5 en 20 mgr. per L. Dit onderzoek wordt voortgezet.

Het project der zuiveringsinstallatie, hetwelk in bewerking is bij de Technische afdeling van dezen Dienst, zal omvatten een tweetal voorbezinkbassins voor het ruwe rivierwater, coagulatiebassins, snelfilters en een chloorsterilisatieinrichting.

Slot volgt.

De Vrachtauto. In *S. A. E. Journaal* (van de Society of Automotive Engineers) No. 6, van 1-12-'28, worden de voordeelen van het gebruik van zeswielige vrachtauto's aangegeven.

Uitgaande van de praemisse, dat de wegwetgeving gebaseerd moet zijn op economie, wordt met cijfers aangetoond, dat het vervoer met 2,5-tons

vrac
5-to
weg
geve
dat
niet
een
ding
slage
econ
het g
toege
Da
Voor
met
achte
wiele
afsta
De
dien
aange
lastin
dan 9
Als
genoe
1.
10-ton
bestu
op vie
wieldr
kunne
auto k
de afs
10-ton
aan ga
vinding
op een
der lac
2. 1
Een ze
van 1,5

vrachtauto's over goedkoope verhardingen onvoordeeliger is dan dat met 5-tons vrachtauto's over naar verhouding sterker en duurder geconstrueerde wegen. Nog zwaardere vrachtauto's zullen naar rato nog meer besparing geven. Men zou dan echter de wegverhardingen zoo sterk moeten maken, dat zij deze zware voertuigen kunnen dragen. Overal behoeft dit evenwel niet te geschieden en er zullen toch verscheidene secundaire wegen met een licht verkeer blijven, waarvoor het niet economisch zou zijn de verharding zoo veel te verzwaren. Indien echter transportondernemingen erin slagen, het vervoer van grootere lasten mogelijk te maken (en daardoor economischer te werken), zonder dat een vernieling der wegen daarvan het gevolg is, zullen deze zwaardere wagens ook op laatstbedoelde wegen toegelaten kunnen worden.

Daarna worden de voordeelen van den zeswieligen vrachtauto behandeld. Vooropgesteld is, dat hieronder niet moet worden verstaan een voertuig met zes willekeurig daaronder geplaatste wielen, doch een, waarvan de achterassen zoo zijn bevestigd, dat de belasting gelijkelijk over de achterwielen wordt verdeeld. De praktijk heeft uitgewezen, dat daarvoor de afstand der achterassen 1 — 1,20 m. moet wezen en niet grooter.

De meening, als zou de druk op den weg van de wielen van één as bij dien van de andere as gevoegd moeten worden, is onjuist; afdoende is aangetoond dat de druk op den weg alleen afhankelijk is van de wielbelasting en niet van den asafstand, indien deze afstand althans grooter is dan 90 cm.

Als voordeelen van den zeswieligen vrachtauto worden de volgende genoemd.

1. Een economischer transport. Eén bestuurder met een zeswieligen 10-tons vrachtauto kan dezelfde hoeveelheid goederen vervoeren als twee bestuurders, elk met een vierwieligen 5-tons vrachtauto. Door de aandrijving op vier wielen, de balanceerende ophanging der achterassen en den kleinen wieldruk, alsmede door de mogelijkheid van het gebruik van luchtbanden, kunnen bovendien groote rijsnelheden worden bereikt. Een 10-tons vrachtauto kost slechts 35 à 40 % meer dan een 5-tons en het onderhoud en de afschrijving zijn slechts ca. 40 % hooger; daartegenover staat, dat de 10-tons vrachtauto 80 à 100 % meer werk kan doen, terwijl de kosten aan garages niet veel grooter zijn dan die voor een 5-tonner. De ontdekking heeft geleerd, dat het vervoer van een tweemaal zoo groote vracht op een 10-tons vrachtauto, slechts 35 à 40 % meer kost dan het vervoer der lading van een 5-tons vrachtauto.

2. Kleine belasting op elk wiel; geringe druk op de wegverharding. Een zeswielige vrachtauto van 17 ton totaalgewicht heeft een voorwieldruk van 1,5 ton, en een achterwieldruk van 3,5 ton. Een vierwielige vrachtauto

van 11 ton totaalgewicht heeft daarentegen een achterwioldruk van 4,25 ton, d. i. meer dan 20 % hooger. Met een vracht van 5 ton is de druk der achterwielen van een zeswielen vrachtauto op den grondslag der wegverharding ca. 0,16 kg/cm²— die van een 5 tons vierwieler ca. 0,5 kg/cm².

3. Betere rijkwaliteit. Daar bij een vierwieler de belasting der achteras 20 tot 25 % grooter is dan bij een zeswieler, kunnen bij laatstgenoemde de assen, wielen en banden lichter zijn. Deze vermindering van het ongeveerde wagengewicht leidt tot betere rijkwaliteit van het voertuig en tot een kleinen schokcoëfficiënt.

4. Door de kleine stootkrachten wordt een lange levensduur der banden, van het chassis en van de wegverharding in de hand gewerkt.

Zoo is gebleken, dat onder het rijden met een beladen 5-tons vrachtauto (brutogewicht 10 ton) met volgummibanden, stootkrachten van 14.5 ton optreden; bij een 2-tons vracht-auto (brutogewicht 5,9 ton) met luchtbanden van 40" X 8" op de achterwielen, waren deze krachten 3.65 ton, terwijl een zeswieler, totaal wegende 14,35 ton, met dezelfde luchtbanden slechts stootkrachten van 3,5 ton veroorzaakte.

5. Betere tractie door aandrijving op vier wielen. De zeswielige vrachtauto, wegende 17 ton, heeft 80.84 % van het gewicht op de achterwielen. Rijdt van een vierwielig voertuig bij niet al te kleine rijsnelheid één der achterwielen over een verhooging in den weg, dan zal dit wiel daarna één moment vrij van de verharding komen en doorslaan, terwijl het andere wiel de aandrijving verliest t.g.v. de werking van het differentieel. Komt hetzelfde voor bij een zeswieler met aandrijving op de vier achterwielen, dan kan het vrij gekomen wiel niet doordraaien, zoolang de andere wielen op den weg blijven.

6. Bij het nemen van bochten glijden de achterbanden van zeswieliers veel minder over de verharding dan dit bij vierwieliers met dubbele achterbanden het geval is. Dit vermindert de banden- en wegslijtage.

7. Verhoogde veiligheid en minder kans op slippen door het remmen op op de vier achterwielen, welke, zooals te voren onder 4 bemerkt, ca. 85% van het wagengewicht dragen.

8. Minder verkeerscongestie, omdat minder vrachtauto's noodig zijn. Door de geringe belasting op elk der wielen en de remmen op de vier achterwielen is een grootere rijsnelheid mogelijk, hetgeen eveneens verkeersstagnaties voorkomt.

9. Minder dood gewicht. De verhouding van de vracht tot het eigen gewicht van het voertuig is bij den zeswieler als 10: 7, bij den vierwieler als 5: 5,25. De zeswieler is derhalve meer economisch, mede door het geringere brandstofverbruik en de mindere slijtage aan banden en weg.

De grootere levensduur der banden moet v.n. worden toegeschreven aan

de k
en h
In
van
ton.
van
afhar
tuige
m. 2
hierb
Oc
reeds
sidie
toege
licht
He
zijn,
herst
Te
men
laten
het g
een l
met al
de g
wicht
gewic
ding
wicht.
auto's

Ver
een r
Intern
In 1
ingest
naar l
tevre
wegto
Hier

de kleinere stootkrachten, de mindere neiging tot slippen en de aandrijving en het remmen op vier achterwielen.

In 1923 heeft de California Motor-Vehicle Act het maximum brutogewicht van vierwielige vrachtauto's vastgesteld op 11 ton en van zeswielige op 17 ton. In het artikel wordt de meening uitgesproken, dat het beter is, in stede van een maximum brutogewicht, en maximum asbelasting aan te geven, onafhankelijk, of het een vier- of zeswielig voertuig betreft. Bij zeswielige voertuigen moet dan evenwel de afstand der achterassen niet grooter dan 1,20 m. zijn en de balanceerende asophanging worden voorgeschreven, om de hierboven genoemde voordeelen te verwerkelijken.

Ook in het buitenland heeft men de voordeelen der zeswielige vrachtauto's reeds gevoeld. In Engeland wordt het gebruik aangemoedigd door een subsidie; in N. Zeeland wordt voor dergelijke voertuigen 50% meer gewicht toegelaten. Vooral op onverharde wegen zijn de voordeelen duidelijk aan het licht gekomen.

Het bezwaar, dat vele bruggen niet op zeer zware vrachtauto's berekend zijn, kan buiten beschouwing blijven. Door het economischer vervoer is de herstelling en verbetering der bruggen alleszins verantwoord.

Tenslotte wordt aanbevolen voor zeswielige vrachtauto's, voorzien van remmen op de vier achterwielen en van luchtbanden, dezelfde rijsnelheid toe te laten als voor personenauto's. Een dergelijk vrachtvoertuig met $\pm 80\%$ van het gewicht op de achterwielen, kan onder overigens gelijke omstandigheden in een korteren afstand tot stilstand worden gebracht dan een gewone auto met alleen achterwielremmen, waarvan slechts 50 à 70% van het gewicht op de geremde wielen rust. Een leeg zeswieler heeft nog 60% van het gewicht op de achterwielen. De remafstand is n.l. onafhankelijk van het totale gewicht van het voertuig, doch hangt naar de rijsnelheid af van de verhouding van het, op de geremde wielen rustende, gewicht tot het totale gewicht. Zeswielerers zijn derhalve in dit opzicht zeker even veilig als gewone auto's.

Publ. N.I. Wegenverg.

Verkeersonderzoek. *Revue générale des Routes* No. 35, van 1-11-'28, geeft een résumé van de onderzoekingen, door de „Chambre de Commerce Internationale” te Parijs, gehouden over het wegvervoer.

In 1925-1926 heeft het, door de „Chambre de Commerce Internationale” ingestelde, „Comité des Transports par Routes” reeds een enquête ingesteld naar het autotransport en de ontwikkeling der wegen, doch hiermede niet tevreden, is ook verder de samenwerking tusschen auto en railvervoer en de wegtoestand in de verschillende landen in studie genomen.

Hieromtrent wordt het navolgende medegedeeld.

Het autotransport is bijna overal een belangrijke factor geworden en heeft zoowel op technisch als op financieel en wetgevend gebied ingewikkelde vraagstukken doen ontstaan, waarvan een juiste oplossing van het allergrootste belang is.

Daarvoor is het in de eerste plaats noodig, te beschikken over gegevens m. b. t. het autotransport in de verschillende landen, als: het aantal auto's, vrachtwagens en motorrijwielen: de lengte van de bestaande en ontworpen wegen; de fiscale lasten op den auto; en de uitgaven, welke de wegen en de wegadministratie vorderen. Van diverse landen zijn bereids terzake opgaven ontvangen. Nadat de gegevens compleet zijn, zal door het comité voornoemd een aanvang worden gemaakt met de bestudeering der betrokken vraagstukken.

Het comité zal daarbij uitgaan van zijn vaste overtuiging, dat „de auto betaalt”. De auto heeft niet alleen de welvaart in de verschillende landen bevorderd, er is ook meer geld binnengekomen in den vorm van belastingen en diverse contributies, welke voor verbetering der wegen en voor andere publieke werken besteed zijn kunnen worden. De ontwikkeling van het autotransport zal dan ook op geenerlei wijze belemmerd mogen worden.

De spoorwegen hebben tot nu toe voor het vervoer te land vrijwel het monopolie bezeten; meer en meer is evenwel ook het autotransport op dit gebied een rol gaan vervullen. Overal, waar, bij gelijk rendement, de auto goedkooper dan de trein werkt en in staat is, in een bepaald tijdvak het erin gestoken kapitaal te amortiseeren, behoeft geen vrees te bestaan, dat het nationale kapitaal bedreigd wordt, indien de spoorweg door een autolijn wordt vervangen. Het komt evenwel niet vaak voor, dat de auto in de plaats van den trein zal kunnen treden; hij dient meer tot aanvulling.

In verschillende landen is nu de vraag gerezen, op welke wijze de samenwerking tusschen beide transportwijzen het best bereikt kan worden; of de ontwikkeling van het autotransport, door aanvulling van dat der spoorwegen, het totale vervoer kan vergrooten; of het in staat is het railtransport te vereenvoudigen, dan wel te vergemakkelijken; of een concurrentiestrijd is te duchten; of de spoorwegen het autotransport kunnen tegenhouden; en in het algemeen, in welke richting men het autotransport zal moeten leiden, wil het voordeelig zijn.

De „Chambre de Commerce Internationale” is samengesteld uit personen, afkomstig van verschillende industrieën. Zij is zodoende het aangewezen lichaam, om een internationale enquête m. b. t. dit vraagstuk te houden, teneinde te geraken tot de meest juiste samenwerking tusschen auto- en railtransport.

Van elk land zullen daarvoor worden verzameld gegevens betreffende:

hoev
onde
reizi
subs
autol
autol
het i
zich
hand
He

Fin
3-1-2
verkre
Eer
staanc
datum
bezate
kome
gearbe
verkee
de ve
en ve
te vin
vorder
De
moeter
voorde
de bel
staat z

De
aard,
merkba
De
de verk
door ee
kan ee
Federal
Waar
en de
op haan

hoeveelheid en waarde van het rollend transportmaterieel; uitgaven aan onderhoud, verbetering en ontwikkeling van den spoorweg; aantal t.km's en reiziger.-km's, jaarlijks per trein en per auto vervoerd; directe of indirecte subsidies en vrijstelling van belasting voor de spoorwegen; en het aantal autolijnen door spoorwegmaatschappijen geëxploiteerd, naast zelfstandige autolijnen. Voorts zal het comité trachten een vergelijking te treffen tusschen het in de spoorwegen en in den auto gestoken kapitaal. De enquête zal zich ook uitstrekken over de spoorweg- en auto-industrieën en over den handel, welke daarmede samenhangt.

Het betrokken rapport kan binnenkort worden tegemoet gezien.

Publ. N. I. Wegenverg.

Financiering van wegwitgaven. In *Engineering News Record* No. 1, van 3-1-'29, staan beschouwingen over de wijze, waarop fondsen kunnen worden verkregen voor de in toekomst noodige wegverbetering en uitbreiding.

Een onderzoek in de U. S. A. heeft uitgewezen, dat eind 1928, niettegenstaande de groote wegenbouw- en verbeteringsprogramma's van recenten datum, niet meer dan de helft der Staten wegen van voldoende capaciteit bezaten, om aan de enorme toeneming van het wegverkeer tegemoet te komen. In sommige Staten is sinds eenige jaren volgens verbeteringsplannen gearbeid, welke als voor jaren voldoende golden; het blijkt nu, dat het verkeer sneller is toegenomen dan de capaciteit van het wegennet en dat de verkeerscongesties erger zijn dan vroeger. Aanleg van nieuwe wegen en verbreding der bestaande is dan ook noodzakelijk. Hiervoor fondsen te vinden is, waar de onder handen zijnde verbeteringen reeds veel geld vorderen, niet eenvoudig doch niettemin urgent.

De oplossing zal gezocht dienen te worden in extrabelastingen. Deze moeten gebaseerd wezen op de grootte, de verdeling en den aard van de voordeelen, welke door de wegverbetering verkregen worden. Men verdeele de belasting naar billijkheid over de verschillende belastingbetalers, die in staat zullen moeten wezen de meerdere belasting op te brengen.

De voordeelen, welke wegverbetering brengt, zijn deels van algemeen aard, deels speciaal voor bijzondere landstreken en voorts die bijzonder merkbaar voor het verkeer.

De algemeene voordeelen zijn niet met juistheid aan te geven. Het zijn de verbeteringen in de sociale en economische toestanden, den handel, e. d. door een gemakkelijk vervoer van personen en goederen. Voor deze voordeelen kan een algemeene belasting worden opgelegd door den Staat en de Federale Regeering.

Waar een landerij bepaaldelijk voordeel heeft van wegaanleg of verbetering en de waarde van het betrokken perceel stijgt, is een bijzondere belasting op haar plaats.

De voordeelen voor het verkeer kenmerken zich door de betere afwikkeling daarvan en de lagere exploitatiekosten.

Het beter verloop blijkt in hoofdzaak bij de zware voertuigen, welke het meest van goeden wegtoestand profiteeren; deze zullen daarvoor dan ook moeten bijdragen, naar rato van de aanschaffingskosten van het voertuig. Voor het tweede voordeel kan een extra benzinebelasting opgelegd worden.

Gedurende de eerstvolgende 15 jaar zullen de kosten voor wegverbetering ongeveer het dubbele beloozen van die in 1928.

Er wordt nu voorgesteld, dat de meerdere benoodigde fondsen voor den staatswegenbouw gezocht worden in:

1. verhoogde federale hulp — de algemeene voordeelen strekken zich ver over de staatsgrenzen uit, zoodat deze hulp verantwoord is;

2. de opbrengst van door de Staten in te stellen belastingen om de uit locale belastingen verkregen middelen te stijven;

3. verhoogden aanslag voor de zware voertuigen;

4. verhooging van de benzinebelasting met 5 cnt. per gallon en aanwending der zoo te ontvangen bedragen t. b. v. de staatswegen en de groote verkeersbanen tusschen de Staten onderling;

5. speciale belastingen, waar bepaaldelijk een vermeerdering van de waarde van eigendom is te constateeren, als gevolg van wegverbetering; en

6. leeningen.

Voor een betere aanwending der fondsen wordt voorgesteld de Gemeenten en Landschappen als wegbeheerders uit te schakelen en het meeste wegwerk door den Staat te doen uitvoeren.

Publ. N. I. Wegenverg.

Maleisch-Gedeelte.

Bestuurs-hervorming.

XVIII

oleh R. Slamet

Bisalah kedjadian, bahwa oentoek melakoekan beslit-beslit kaboepaten, pamerintahan harian hendaklah minta bantoean dari politie, lantaran seorang jang bersangkoetan dengan beslit atau kepoetoesan raad kaboepaten itoe tidak soeka menetapi koeadjibannja. Misalnja: raad kaboepaten telah menjewakan tanah pada seorang pendoedoek kaboepaten boeat lama-lamanja 1 boelan oempama oentoek mendirikan bango.² Bilamana satelah tempo itoe soedah abis, si penjewa tidak soeka membongkar bango² itoe, dan tidak soeka minta sewa lagi oentoek samentara hari, maka pemerintaharian

bisa
lanka
henda
kaboe
tidak
Bag
jang
raad,
dioero
denga
Me
oenda
atas d
pelate
oenda
koeat
oenda
(pasal
sekali
didjal
soeat
hal it
Bag
Pasal
dalam
barang
kali b
kabar
keda
kaboe
pendo
jang d
ketig
atau b
oentoe
oendar
formul
Berh
baiknja
dahoe
anak N

bisa minta perteloengan pada politie, soepaja orang tadi dipaksa mendjalankan koeadjibannja atau perdjandjiannja. Apabila raad kaboepaten hendaklah mengloearkan oewang oentoek mengonkosi paksaän tadi, raad kaboepaten adalah hak oentoek minta kombali wang itoe dari orang jang tidak menjoekoepi koeadjibannja. (pasal 63 ayat 1)

Bagei kebiasaän paksaän polisi itoe baroelah didjalankan djika orang jang melanggar beslit tadi soedah dapet soerat peringatan dari voorzitter raad, akan tetapi bilamana perloe sekali ialah dalam hal-hal jang hendaklah dioeroes dengan sigra, paksaän polisi itoe bisa djoega didjalankan tidak dengan pemberian soerat peringatan tadi pada si pelanggar. (pasal 63 ayat 2).

Menoeroet pasal 55 R. O. raad-raad kaboepaten adalah hak mengadakan oendang-oendang roepa-roepa. Pasal 57 dan 59 ayat, menetapkan tjara-tjaranja atas djalan-djalannja mengadakan oendang-oendang tadi. Tetapi meskipoen pelatoeran dalam doea pasal jang terbilang diblakang ini telah didjalankan, oendang-oendang kaboepaten beloem boleh dilakoekan atau tidak berkoeatan. Soepaja oendang-oendang tadi berkoeatan (verbindend) oendang-oendang tadi hendaklah dioemoemkan dengan patoet. Perdjandjian ini, (pasal 64 ayat 1) bermaksoed tidak lain akan memberi kesempatan kepada sekalian pendoeok boeat mengatahoei doeloe pelatoeran-pelatoeran jang akan didjalankan itoe, djangan sampe adalah pendoeodoek jang nanti melanggar soeatoe pelatoeran oleh karena ia tidak atau poera-poera tidak mengarti hal itoe.

Bageimanakah atoerannja mengoemoemkan oendang-oendang kaboepaten? Pasal 64 ayat 2 menentoekan bahwa oendang-oendang hendaklah dioemoemkan dalam provinciaal blad, ialah soerat kabar officieel dari provincie. Soedah barang tentoe ketentoean ini tidak sampoerna betoel oleh sebab *pertama kali* beberapa orang pendoeodoek kaboepaten tidak berlangganan soerat kabar officieel tadi.

kedoea kali seperti telah diterangkan lebih doeloe peratoeran-peratoeran kaboepaten hendaklah ditetapkan dalam bahasa Belanda, mendjadi beberapa pendoeodoek kaboepaten tidak bisa mengatahoei maksoed oendang-oendang jang dioemoemkan dan akan dilakoekan bagei mareka itoe.

ketiga kali oendang-oendang tadi tidak disalin dalam bahasa Melajoe atau bahasa lainnja, sedang katrangan-katrangan (toelichting) jang penting oentoek terangnja maksoed-maksoed dari masing-masing pasal dari oendang-oendang jang dioemoemkan itoe tidak boleh toeroet dioemoemkan. (Bandinglah formulier oendang-oendang kaboepaten jang ditetapkan dalem pasal 65 R. O.).

Berhoeboeng dengan kabratan jang kita oeraikan diatas ini maka adalah baiknja diperingatkan disini, bahwa sebageimana telah kita terangkan lebih dahoeloe rentjana oendang-oendang dengan katerangannja dalem bahasa anak Negri dan bahasa Melajoe haroeslah diletakkan dalem kantor kaboe-

paten dan kantor-kantor distrikt soepaja segala orang bisa liat rentjana itoe. Lain dari itoe telah djoega diterangkan, bahwa masing-masing orahg boleh menerima soerat-soerat tadi dengan menbajar biajanja, sedang soerat-soerat itoe hendaklah dikirimkan kepada soerat kabar, jang diterbitkan dalem kaboeupaten (pasal 24 R.O.)

Lagi poela ditentoean dalem pasal 66 ayat 2, bahwa peratoeran-paratoeran (verordening-verordening) jang telah dioemoemkan itoe haroeslah dibewarakan menoeroet atoean jang ditentoean oleh raad kapoeupaten. Lain dari itoe ditentoean djoega, bahwa salinan dalem bahasa Boemipoetra di tempat raad kaboeupaten dan dalem bahasa Melajoe haroeslah dioemoemkan djoega. Jang hendak mengoeroes ini semoeanja ialah ditentoean boepati sebagei voorzitter dari raad.

Menilik ketentoean dalem pasal 24 dan 66 ayat 2 ini, maka kabratan-kabratan jang dioeraikan diatas tadi tidak bagitoe besar lagi.

Sekalian pendoedoek kaboeupaten toh diberi kesempatan oentoek mempe-ladjari oendang-oendang jang akan ditetapkan itoe dan djika perloe mema-djoekan kababatan-kabaratannja atas oendang-oendang itoe, sedang satelah oendang-oendang ini ditetapkan oleh raad kaboeupaten dan djika perloe di-sahkan poela oleh Goepernoer Djendral atau Madelis gedeperterden, oendang-oendang itoe dioemoemkan lagi dalem soerat kabar.

Telah kita oraikan diatas, bahwa menjiarkan pelatoeran-pelatoeran jang telah dimoeatkan dalem soerat kabar provicie, itoe haroeslah menoeroet atoe-an jang ditetapkan oleh raad kaboeupaten. Akan menjiarkan pelatoeran-pelatoeran itoe telah diambil kepoatoesan oleh salah satoe raad kaboeupaten demikian.

„Haroes diminta djoega kapada Wedana-Wedana soepaja soeka menjiar-kan pelatoeran-pelatoeran raad dalem masing-masing distriknja.

Kepoatoesan raad jang terseboet diatas ini soedah barang tentoe tidak benar, ialah oleh karena bertentangan dengan boenjinja pasal 31 verordening kaboeupaten. Pasal ini, jang kita telah terangkan lebih doeloe, menentoean, bahwa jang ada hak oentoek mempergoenakan pegawai Negeri jang dibawah perintahnja boepati oentoek pakerdjaan kaboeupaten ialah boepati sendiri, menjadi *boekan* raad.

Maka dari itoe kepoatoesan salah-satoe raad kaboeupaten jang terseboet diatas ini, hendaklah demikian boenjinja.

„Haroes diminta kepada pegawai jang akan di toendjoekan oleh boepati soepaja soeka menjiarkan kepoatoesan itoe di dalam masing-masing distriknja”.

Apabila oendang-oendang, jang ditetapkan oleh raad kaboeupaten telah dioemoemkan sebageimana diterangkan diatas, timboellah pertanjaän, moelai hari apalah verordening-verordening (oendang-oendang) itoe lant as berlakoe ? Pertanjaän ini dijawab oleh pasal 66 R. O. ayat 1. Raad kaboeupaten jang menetapkan verordening adalah hak oentoek menentoean hari tanggal

boela
kabia
itoe a
berlak
moela
Tet
oenda
berlak
kabar
Leb
roepa
Goep
verord
provin
koeas
atau l
R. O.
Ses
oenda
toelisa
„Oe
gedep
(Ta
teerde
Bila
menoe
toelisa
„Oe
paten
puteer

Atoe
bagei
Soea
gedep
Tiap-t
soerat
raad-ra
Oen
provin
verord

boelannja verordening itoe moelai berlakoe dalam salah satoe pasal (bagei kabiasaän pasal jang terblakang sendiri) dari verordening tadi. Maka dari itoe adalah verordening-verordening, oempama verordening hal padjeg moelai berlakoe pada hari boelan sabeloemnja verordening di oemoemkan atau moelai berlakoe pada waktoe jang akan ditetapkan di kemoedian hari.

Tetapi bisa djoega raad kaboepaten tidak menentoekan waktoe itoe dalam oendang-oendang. Dalam hal jang demikian ini oendang-oendang itoe moelai berlakoe pada hari jang ke tiga poeloeh, sesoedah hari boelan soerat kabar provincie, jang memoeat oendang-oendang tadi.

Lebih djaoeh diatas (bagian XVI) kita terangkan bahwa adalah berapa roepa verordeningen jang tidak bisa berdjalan sabeloemnja disahkan oleh Goepernoer Djendral atau madjelis gedeputeerden. Soedah barang tentoe verordening-verordening ini tidak boleh dioemoemkan dalam soerat kabar provincie *sabeloemnja* verordening-verordening itoe disahkan oleh jang koeasa atau sabeloemnja tempo jang diberikan pada Goepernoer Djendral atau Madjelis gedeputeerden oentoek memberi pengesahan (liatlah pasal 58 R. O.) soedah kliwat. (pasal 67 ayat 1).

Sesoedah disahkan, maka menoeroet pasal 67 ayat 2 hendaklah oendang-oendang itoe dioemoemkan seperti diterangkan diatas dengan tambahan toelisan seperti dibawah ini:

„Oendang-oendang ini telah disahkan oleh Goepernoer Djendral (madjelis gedeputeerden dari.) dengan beslit tanggal.

(Tanda tangan secretaris Goepermen atau secretaris madjelis gedeputeerden).

Bila mana tempo jang terseboet dalam pasal 58 R. O. ayat 2, maka menoeroet pasal 67 ayat 3 oendang-oendang itoe dioemoemkan dengan toelisan dibawahnja:

„Oendang-oendang ini menoeroet ayat 2 pasal 58 dari ordonnansi kaboe-paten dipandang telah disahkan oleh Goepernoer Djendral (Madjelis gedeputeerden).

Boepati.
(tanda tangan).

Atoeran jang demikian itoe boleh dihanggap soedah oemoem, lantaran bagei lain raad-raad djoega sama, Bandinglah pasal 56 L. R. O.

Soeatoe oendang-oendang jang hendaklah dilakoekan oleh madjelis gedeputeerden ialah oendang-oendang tertoeelis dalam pasal 68 R. O. Tiap-tiap tahoen madjelis itoe haroeslah memoeatkan berita pendek dalam soerat kabar provincie tentang oendang-oendang jang dioemoemkan oleh raad-raad kaboepaten dalam provincienja.

Oendang-oendang jang bermaksoed demikian itoe tidak ada oentoek provincie sendiri, jang mempoenjai hak besar sekali boeat mengadakan verordening-verordening.

(Akan disamboeng).

Nederland.

Heffing van retributies.

Winstverbod ; progressief en degressief stelsel.

In het samenstel der gemeentelijke belastingen, heffingen en bijdragen, hebben de retributies langzamerhand een belangrijke plaats ingenomen.

De ontwikkeling van het verkeer, handel en nijverheid, het toenemend aantal wetten, welke de gemeenten dringen tot het beschikbaar stellen van gemeentelijke inrichtingen: in het algemeen, de meer intensieve sociale bemoeiingssfeer der gemeente, hebben in vele gemeenten tal van inrichtingen, werken en bezittingen geschapen, voor het gebruik of genot waarvan rechten worden geheven, en worden in velerlei vorm van gemeentewege diensten verstrekt, waarvan betaling wordt gevraagd.

Het kan daarom zijn nut hebben, om hier eenige algemeene beginselen, met de retributie-heffing verband houdend, te bespreken.

Voorop dient dan te worden gesteld het groote onderscheid dat in *economisch opzicht* bestaat tusschen een belasting in engen zin en een retributie.

De burger betaalt de belasting krachtens zijn plicht als zoodanig; door het deelgenootschap aan den Staat komt hij vanzelf in de verplichting om ook mede de middelen te verschaffen; dat de Staat in stand blijft, opdat deze zijn diensten en ambtenaren kan onderhouden.

In het algemeen kan de burger, krachtens de betaling van zijn belasting, dan ook niet vragen een bepaald voordeel of een bepaalde tegen-prestatie! ¹⁾

Hiertegenover staat, dat bij de retributieve heffing de betaling van een bedrag den prijs uitmaakt, waarvoor men van de overheid een bepaalden dienst vraagt. In ruil voor hetgeen men betaalt, ontvangt men een aanwijsbaar equivalent. Wanneer b. v. vee ter keuring wordt aangeboden, wordt het keurloon voldaan voor de ontvangst van de direct aanwijsbare tegenprestatie ¹⁾: de verrichting van het keuren.

Met dit theoretisch onderscheid houdt de econoom geducht rekening.

Immers, zoo redeneert hij, wanneer de rechtsgrond der belastingen ligt in het wezen van den Staat, voor den burger zonder meer voortvloeit uit zijn burgerschap, dan is het rechtvaardig, dat het offer, hetwelk de burgers terzake brengen, gelijkmatig drukt.

Deze gelijkmatigheid wordt natuurlijk niet verkregen, door bij de heffing eener inkomstenbelasting b. v., de aangeslagenen met hun verschillende inkomens naar een gelijk percentage te belasten; neen, hoe grooter inkomen, hoe beter men daarvan een gedeelte aan belasting kan missen; m. a. w. hoe grooter inkomen, hoe grooter draagkracht. Vandaar de stelling: *de belasting moet zich richten naar de draagkracht.*

¹⁾ In zekeren zin gaat deze stelling niet op bij de z. g. *bestemmings*-belastingen.

Hoe geheel anders is dit bij de heffing eener retributie. Hier toch koopt de burger als het ware een dienst van de overheid. En nu gaat het toch niet aan, dat de overheid optreedt als koopvrouw, om boven den prijs, welke noodig is om haar productiekosten goed te maken, nog een extra-winst gaat vergen. Dit bezwaar geldt vooral voor het gebruik van inrichtingen waarvan een wet of verordening het gebruik voorschrijft. Want dan zou de gemeente van haar publiekrechtelijke bevoegdheid gebruik maken, om de burgers te dwingen tot het ondergaan van een bovenmatige aderlating. Dit zoude zijn in strijd met den ondergrond der retributie: prestatie voor contra-prestatie. Bij de retributieheffing alzoo de stelling, zegt de econoomist: *de heffing moet zich richten naar de prestatie welke van de overheid wordt gevraagd.*

Wanneer we thans t. a. v. de retributie nagaan, of het boven uiteengezet economisch beginsel, *staatsrechtelijk* is gevolgd, is het vooreerst noodig te wijzen op het onderscheid, dat art. 238 der gemeentewet, sinds de wijzigingswet van 30 December 1920 maakt, tusschen retributies eenerzijds (lid 1 van het artikel) en heffingen, welke de gemeente vaststelt als *exploitant van bedrijven*, als gasfabrieken, electriciteits werken, waterleidingen e. d. (lid 2 van het artikel).

Hierdoor is legislatief vastgelegd, hetgeen vóór 1920 reeds zonder uitdrukkelijke wetsbepaling werd aangenomen; t. w. dat de exploitatie van inrichtingen welke geen publiekrechtelijk karakter dragen, onttrokken is aan de werking der artikelen 238 en 254 der gemeentewet.¹⁾

Het zoude te ver voeren, de geschiedenis van het z. g. winstverbod, zooals dit oorspronkelijk in de Gemeentewet werd opgenomen en langzamerhand evolutioneerde, te volgen; genoeg hier op te merken, dat de gemeentewetgever zich in 1851 op het standpunt plaatste, dat de gebruiker, naar mate van het genot dat hem werd verschaft, betaalde, en niet meer. Dit meerdere bedrag immers, zou een extra-bijdrage vormen in de kosten van de gemeentehuishouding, welke niet langs deze weg verkregen mocht worden.

Al vrij spoedig na 1851 rees verzet tegen het absoluut winstverbod, waarbij zich nog de omstandigheid voegde, dat het praktisch zeer moeilijk was het winstverbod te verwezenlijken, daar de kosten van een gemeentelijke inrichting niet stabiel zijn, doch voortdurend wisselen.

In 1897 beperkte men het winstverbod dan ook alleen tot enkele, met name genoemde retributies totdat 1920 de bepaling bracht, dat het maken van een *matige* winst in het algemeen geoorloofd was.

¹⁾ Een regeeringsvoorstel, om aan art. 194 der Gemeentewet toe te voegen: „*f bis*, de vaststelling van tarieven voor het gebruik of genot van inrichtingen, niet vallende onder art. 238”, werd bij de behandeling der wet van 1920 niet aangenomen.

Het beoordeelen der vraag: zal de winst matig zijn, is gelegd in handen van den Raad, wiens beoordeeling door het goedkeuringsrecht der Kroon wordt gecorrigeerd.

Een andere breidel is de retributieheffing aangelegd door de bepaling van art. 254 der Gemeentewet:

„De heffing moet zich richten *naar het gebruik* dat van de werken en inrichtingen wordt gemaakt, met dien verstande, dat betaling bij wijze van abonnement kan worden toegestaan”.

Is door deze bepaling uitgesloten, dat het tarief eener retributie progressief dan wel degressief wordt ingericht? M. a. w. belet bedoelde bepaling, dat met de draagkracht der gebruikers rekening wordt gehouden?

Mr. J. W. Beijen ontkent deze vragen in zijn werkje: „De wet tot verruiming van het plaatselijk belastinggebied”. Hij tracht zijn opvatting te bewijzen uit de wordingsgeschiedenis der bepaling; voorts wijst hij er op, dat er niet staat: de heffing moet zich *uitsluitend* richten naar het gebruik.

Hieronder wordt op het bovenstaande teruggekomen.

Aan de hand van nà 1920 goedgekeurde heffingsverordeningen ga ik thans eerst na, de werking van het voorschrift: de heffing moet zich richten naar het gebruik, hetwelk neerkomt op het economisch principe: prestatie naarmate contraprestatie.

Keurloonen. De heffing hiervan richt zich meestal naar het gewicht der te keuren objecten. Zoo houdt een verordening, goedgekeurd in 1927, de volgende tarieven in:

Paard, koe of os *f* 5.—; veulen *f* 2.—; vet kalf *f* 3.—; nuchter kalf *f* 1.50; varken boven 50 K. G. *f* 2.50; varken beneden 50 K. G. *f* 2.—; schaaap *f* 1.50 en geit *f* 1.—. Het beginsel prestatie voor contra-prestatie blijkt hier duidelijk.

Bruggelden. Ook hierbij meestal heffing naar het gewicht. Deze maatstaf verdraagt zich onmiskenbaar juist met het voorschrift der gemeentewet. Immers, hoe hooger gewicht, hoe meer van de betreffende brug geveerd wordt.

Marktgelden. Heffing naar de soort van het aangevoerde vee, waarbij de grootte van het object omtrent den prijs beslist. Een in 1921 goedgekeurde verordening geeft b. v. het volgende tarief:

Paard 20 cent; veulen 10 cent; stier, koe of rund (gewisseld) 25 cent; stier, koe of rund (niet gewisseld) 15 cent; varken 10 cent; big $2\frac{1}{4}$ cent, geit, schaaap of bok 5 cent en lam $2\frac{1}{4}$ cent.

Het verschil der onderscheidenlijke prestaties, uitgedrukt in de hoogte der marktgelden, blijkt ook hier duidelijk, want hoe grooter het aangevoerde object is, hoe meerdere kosten voor onderhoud en schoonhouden van het marktterrein.

*) Een
voltrekke

Begrafenisrechten. Meermalen ontdekt men in de betreffende heffingsverordeningen een tarief ingericht in drie of meer klassen, zonder dat daarbij is aangegeven, voor welke gebruikers de verschillende klassen gelden.

Maatstaf der heffing is dan klaarblijkelijk de financieele en maatschappelijke situatie van de betrokkenen, door hen zelf vast te stellen ¹⁾. De ijdelheid en het menschelijk opzicht der menschen blijken bij deze heffing een geschikte basis te bieden, om te komen tot een gedifferentieerde toepassing. Onnoodig hierbij aan te teekenen, dat deze maatstaf, door belanghebbenden zelf te bepalen, niet steeds strookt met den werkelijken financieelen en maatschappelijken stand, en het verband met de gepresteerde diensten hier geheel zoek is.

De heffingen als keurloonen, bruggelden en marktgelden leenen zich moeilijk om rekening te houden met de draagkracht der gebruikers. Bij de keurloonen b.v. zou dit een ongelijke concurrentie tusschen de slaggers onderling in het leven roepen.

Bij retributies als begrafenisrechten en het gebruik van gemeentelijke werken en inrichtingen is het rekening houden met de draagkracht echter praktisch zeer wel mogelijk.

Nogmaals, is dit stelsel vereenigbaar met de Gemeentewet?

Aan het departement van binnenlandsche zaken en landbouw huldigt men blijkbaar de opvatting, dat een progressief tarief ongeoorloofd, doch een degressief tarief toelaatbaar is. Althans de minister van binnenlandsche zaken en landbouw maakte t.a.v. een in 1928 ter goedkeuring aangeboden verordening tot heffing van een recht voor het gebruik van een lijkwagen bezwaar tegen de daarin vervatte progressieve heffingsschaal, op grond der bepaling van art. 254 der Gemeentewet: „de heffing moet zich richten naar het gebruik”.

Nadat het betrokken gemeentebestuur de heffingsverordening in dien zin had gewijzigd, dat een degressieve schaal werd verkregen, werd de noodige goedkeuring verkregen. Daarbij kwam natuurlijk niet tot uiting, waarom de minister een progressieve heffing wel, en een degressieve heffing niet met vorenbedoelde bepaling van art. 254 in strijd achtte, en toch zou de motivering hiervan niet on-interessant zijn.

Bij een progressieve heffing toch, betaalt de gebruiker der hoogste klassen meer dan de gemiddelde kosten van de te verstrekken dienst bedragen, want hij moet bij dit tarief goed maken, hetgeen de gebruikers der lagere klassen te weinig betalen.

Bij een degressief tarief betaalt de gebruiker der hoogste klasse niet meer, of niet veel meer, dan de conra-prestatie der gemeente bedraagt. De minder

¹⁾ Een gelijk systeem treft men dikwijls aan bij het heffen van rechten voor het voltrekken van huwelijken.

gesitueerde gebruikers betalen minder dan de dienst der gemeente bedraagt, totdat men tenslotte aanlandt bij de onvermogenen, welke gewoonlijk kosteloos gebruik maken van de betreffende inrichtingen. Hetgeen hier dus de minder-gegoeden te weinig betalen, wordt gedekt door den algemeenen dienst der gemeente, hetwelk alle belastingbetalers drukt.

Duidelijk blijkt uit het bovenstaande het verschil der werking van de twee stelsels, doch bij geen der stelsels wordt geheven naar het *gebruik*, doch naar de *verschillende inkomens*. Een principieel bezwaar, ontleend aan den tweeden volzin van art. 254 der gemeentewet, moet m. i. dan ook zoowel voor het progressieve als voor het degressieve stelsel gelden. In dit opzicht komt mij de opvatting van genoemden minister niet juist voor.

Op *utiliteitsgronden* is er echter meer voor te zeggen om het degressieve stelsel toe te laten dan het progressieve. Gegeven immers de omstandigheid, dat de min- en onvermogenen dikwijls *feitelijk* genoopt worden tot gebruik van gemeentelijke inrichtingen, gaat het moeilijk, om aan de hand van den tekst der Gemeentewet te decreteren, dat door dezen het volle pond geofferd moet worden. En dan is het rechtvaardiger, om de bedragen, welke door de economisch zwakkeren te weinig worden betaald, te doen dragen door de geheele gemeenschap, dan door de enkele beter gesitueerde gebruikers.

Uit bovenstaande beschouwingen blijkt, dat de behandelde economische stellingen t. a. v. de retributieveffing staatsrechtelijk slechts schoorvoetend en praktisch alleen op een verren afstand worden gevolgd.

Naar mijne meening behoeft dit niet te worden betreurd. Het voortschrijdende leven dwingt voortdurend tot het betreden van nieuwe banen, tot het omverwerpen van oudere theorieën. De practicus sluit zich hierbij aan. Bij voorkomende gelegenheden grijpt hij niet eerst naar verschillende handboeken om zich van eenige dogma's meester te maken, doch hij ontwerpt een regeling, bruikbaar in de praktijk, toepasselijk op de zoo gecompliceerde samenleving, en vraagt zich daarbij niet aldoor angstvallig af: voldoe ik in alle opzichten aan allerlei mogelijke theorieën en wetsartikelen, naar letter en geest.

Zoo ook hier. Van de talrijke retributies welke momenteel in velerlei vorm bestaan, moeten de economisch zwakkeren dikwijls in drukke mate gebruik maken. Maar dan is het toch ook wenschelijk — zoo niet noodzakelijk — dat met de verschillende betalings-capaciteiten rekening wordt gehouden.

Gemeentegids.

W. VAN ELK.

Ben
van M
Gek
Gen
Solein
Gen
Stoom
Gen
Gen
Gen
en B.

Ben
Plaa
agent

Rect
van he
Raad
a.s. zal
middag
April j.

Aanv
aan de
bliceer
het pur

Het l
Batavia
beiden
D. Bar
en R. S

De co
wordt f
wordt g

Personalia.

Benoemd tot burgemeester van Malang: Ir. E. A. Voorneman, burgemeester van Magelang.

Gekozen tot lid van den

Gemeenteraad van Bandoeng: Prof. Mr. Dr. H. Westra en Raden King Soleiman Natawyogja;

Gemeenteraad van Malang: M. Wins, chef van de exploitatie der Malang-Stoomtram;

Gemeenteraad van Soerabaja: de heeren Osten en Kadarisman;

Gemeenteraad van Batavia: Ir J. F. B. Regensburg;

Gemeenteraad van Modjokerto: Mas Notoasmoro, Inlandsch schoolopziener en B. Zoetemeijer, Chef van de Modjokertosche Stoomtram Maatschappij.

Benoemd tot lid van den

Plaatselijken Raad van het Cultuurgebied S. O. K.: H. H. van Delden, agent van de Nederlandsch-Indische Escompto Mij te Medan.

Officieële Mededeelingen.

Rectificatie Programma 19de Decentralisatiecongres. De Officieele ontvangst van het Congres door den Gemeenteraad van Semarang en den Plaatselijken Raad van Semarang, Rembang, Koedoes en Blora op Donderdag 9 Mei a.s. zal plaats hebben *des namiddags om 9.30 uur en niet om 8 uur voormiddags*, zooals abusievelijk op pagina 396 van Locale Belangen van 16 April j.l. werd medegedeeld.

Aanvulling agenda 17de Algemeene Vergadering. Het bestuur heeft besloten aan de agenda van den 17de Algemeene Vergadering, zooals die is gepubliceerd op pagina 397 van Locale Belangen van 16 April j.l., toe te voegen het punt: *Bespreking van het 25-jarig bestaan der eerste locale raden*

Het bestuur is samengesteld als volgt: J. J. G. E. Rückert, Voorzitter te Batavia; G. de Raad, Secretaris, F. W. M. Kerchman, Penningmeester, beiden te Semarang; W. J. A. C. Bins, E. J. Eggink, beiden te Batavia; D. Baron Mackay te Medan; Ir. J. E. A. von Wolzogen Kühr te Bandoeng en R. Slamet te Semarang.

De contributie der leden bedraagt f 15,— per jaar. Over de contributie wordt halfjaarlijks beschikt, tenzij aan den Penningmeester het verzoek wordt gedaan de contributie over kortere termijnen te verdeelen.

De leden ontvangen het orgaan kosteloos. De abonnementsprijs voor het orgaan bedraagt f 15,— per jaar, halfjaarlijks te voldoen.

Copy voor elk nummer van dit tijdschrift, dat op den 1sten der maand verschijnt, wordt ingewacht uiterlijk op den 20en der voorafgaande maand, copy voor het nummer van den 16en uiterlijk op den 5en der maand.

* *

Het honorarium voor artikelen in het orgaan bedraagt voor hoofdartikelen f 5,— per bladzijde druks (gedeelten eener bladzijde naar evenredigheid) en voor correspondenties, waarbij van raadspublicaties gebruik wordt gemaakt, f 3,50 per bladzijde, niet medegerekend de overgenomen teksten.

Opne

Stu

Sema

Sema

Secre

We

tot h

het 1

rijen

steeds

als in

von

Bestu

aan l

merke

lisatie

waar

was

dering

doet o

Zee

uitgeb

raden.

kingsg

bewijs